

Technická univerzita v Liberci
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: tělesné výchovy
Studijní program: sportovní management

**FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ NÁVŠTĚVNOST NA
FOTBALOVÝCH STADIONECH**
**FACTORS INFLUENCING ATTENDANCE ON THE SOCCER
STADIUMS**
**FAKTOREN, DIE EINE BESUCHHÄUFIGKEIT AUF DER
FUSSBALLSTADIONEN BEEINFLUSSEN**

Bakalářská práce: 08-FP-KTV-210

Autor:
Martina KOZELKOVÁ

Podpis:

Adresa:
K Zastávce 103/4
408 01, Rumburk

Vedoucí práce: PaedDr. Jindřich Martinec

Počet

stran	slov	obrázků	grafů	pramenů	příloh
60	21 826	10	8	12	4

V Liberci dne: 5. 1. 2008

PODKLAD PRO ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA:	OSOBNÍ ČÍSLO:
KOZELKOVÁ Martina	K Zastávce 103/4, Rumburk	P04000100

PRACOVNÍ NÁZEV TÉMATU:

Faktory ovlivňující návštěvnost na fotbalových stadionech

VEDOUCÍ PRÁCE:

PaedDr. Jindřich Martinec

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem mé bakalářské práce je provést analýzu faktorů ovlivňujících návštěvnost na fotbalových stadionech.

Navrhnou řešení vedoucí k růstu příjmů z návštěvnosti.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

ČÁSLAVOVÁ, E. *Management v tělesné výchově a sportu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Nakladatelství Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0050-1.

NAGYOVÁ, J. *Marketingová komunikace není pouze reklama*. Praha: Nakladatelství VOX, 1999. ISBN 80-86324-00-1

NOVOTNÝ, J. a kol. *Ekonomika sportu*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0979-2.

PODPIS
VEDOUCÍHO
PRÁCE:

DATUM
:

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně za použití uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce.

V Liberci dne: 5. 1. 2008

Martina Kozelková

PODĚKOVÁNÍ:

Chtěla bych poděkovat všem, kteří mě svými kritickými poznámkami inspirovali k novým nápadům a pomohli tak k vytvoření této bakalářské práce. Děkuji také vedoucímu práce PaedDr. Jindřichu Martincovi za rady a čas, který mi věnoval a PaedDr. Alešovi Suchomelovi, Ph.D. za vysvětlení metodických pokynů tvorby bakalářské práce. Dík patří také Lukáši Váňovi, mluvčímu FC Slovan Liberec, a Františku Komňackému, trenéru FK Jablonec 97, za jejich ochotu spolupracovat.

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ NÁVŠTĚVNOST NA FOTBALOVÝCH STADIONECH

KOZELKOVÁ Martina

DP-2008

Vedoucí BP: PaedDr. Jindřich Martinec

Resumé

Bakalářská práce se zabývá faktory, které ovlivňují návštěvnost na fotbalových stadionech. Zaměřuje se zejména na násilí, kouření a korupci ve fotbale. Kvůli nedostatku potřebné literatury je čerpáno zejména z internetových stránek a z komunikace s hráči a s lidmi pracujícími kolem fotbalu. Výsledkem je řešení vedoucí k růstu příjmů z návštěvnosti fotbalových zápasů.

FACTORS INFLUENCING ATTENDANCE ON THE SOCCER STADIUMS

Summary

Baccalaureate work deals with factors influencing attendance on the soccer stadiums. Especially survey with on force, smoking and corruption. For one's sake absence needed literature is pump concrete from internet and communication with field and with people working in soccer. Result is resolution leading to growth receipts from attendance soccer matches.

FAKTOREN, DIE EINE BESUCHHÄUFIGKEIT AUF DER FUSSBALLSTADIONEN BEEINFLUSSEN

Zusammenfassung

Die Bachelorarbeit vergleicht die Faktoren, die eine Besuchshäufigkeit auf der Fussballstadionen beeinflussen. Sie richtet sich besonders auf die Gewalt, das Rauchen und die Korruption. Wegen Mangel an nütigen Literatur wurde vor allem aus den Internet-Seiten geschöpft und dann aus der Kommunikation mit den Spielern und Menschen, die um Fussball arbeiten. Das Ergebniss ist die Lösung fürend zum Besucheinkommensanstieg.

OBSAH:

ÚVOD	1
1 CÍLE PRÁCE	2
2 HISTORIE.....	3
2.1 Antické olympijské hry	3
2.2 Historie fotbalu.....	4
2.2.1 Československá fotbalová historie.....	Chyba! Záložka není definována.
2.2.2 Fotbal jako fenomén.....	Chyba! Záložka není definována.
3 NÁSILÍ.....	9
3.1 Hooligans.....	Chyba! Záložka není definována.
3.2 Historie násilí v Evropě	12
3.3 Anglie na vlastní kůži.....	Chyba! Záložka není definována.
3.4 Násilí v České republice.....	Chyba! Záložka není definována.
3.4.1 Čeští hooligans	21
3.4.2 Česká republika vs. Anglie	24
3.5 Násilí v Itálii.....	25
4 KVALITA HRÝ	28
4.1 Kvalita hráčů	28
4.2 Kvalita trenérů	30
4.2.1 Kvalita mládežnických trenérů	32
5 NEVĚROHODNOST.....	33
5.1 Nevěrohodnost fotbalu v České republice	33
5.2 Zahraniční korupční aféry	35
6 DALŠÍ FAKTORY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
6.1 Prostředí na stadionech	Chyba! Záložka není definována.

6.2 Sportovní konkurence.....	38
6.3 Prodej a obraz fotbalu	38
6.4 Úspěch fotbalu	39
6.5 Výše vstupného	40
6.6 Jiné aspekty	40
6.6.1 Termíny zápasů	40
6.6.2 Atraktivita soupeře	41
6.6.3 Počasí	41
6.6.4 Možnost srovnání	41
7 EKONOMIKA	42
7.1 Ekonomie sportu	42
7.2 Financování sportu v ČR.....	Chyba! Záložka není definována.
7.3 Financování fotbalu	47
7.3.1 Českomoravský fotbalový svaz	48
7.3.2 Anglická fotbalová asociace	49
8 MOŽNOSTI ZLEPŠENÍ NÁVŠTĚVNOSTI FOTBALU	50
ANKETA.....	53
ZÁVĚR.....	57
POUŽITÉ ZDROJE	58
PŘÍLOHY	60

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ:

AC	atletický klub
aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
ČMFS	Českomoravský fotbalový svaz
ČR	Česká republika
ČSTV	Český svaz tělesné výchovy
FA	Anglická fotbalová asociace
FIFA	Mezinárodní fotbalová asociace
Ing.	inženýr
Kč	korun českých
mil.	milion
mj.	mimo jiné
MS	mistrovství světa
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
např.	například
resp.	respektive
SK	sportovní klub
TJ	tělovýchovná jednota
tj.	to je
UEFA	Evropská fotbalová asociace
VŠE	Vysoká škola ekonomická

ÚVOD

Fotbal je současným fenoménem a velmi atraktivní hrou s dlouho tradicí. Vybrala jsem si ho jako téma své bakalářské práce, protože jsem ho dříve hrála na téměř vrcholové úrovni a stále mě baví. Jsem častým návštěvníkem fotbalových zápasů a nemohla jsem si nepovšimnout nespokojených obličejů kolem mne.

Ačkoli dosáhl československý a český fotbal ve světě velmi dobrých výsledků, návštěvy v Gambrinus lize jsou mnohdy k pláči. Proč tomu tak je, bych chtěla objasnit v této práci, ve které se zaměřím na faktory, jež podle mého názoru výrazně ovlivňují návštěvnost na fotbalových stadionech: násilí, kvalita hry a nevěrohodnost fotbalu. Jsem velkým příznivcem anglického fotbalu, atmosféra a návštěvnost se na ostrovech pohybuje v úplně jiné dimenzi. Proto ve své práci porovnávám český fotbal právě s anglickým, který by pro nás měl být vzorem.

Nevycházela jsem jen ze svých zkušeností a literatury. Vypracovala jsem anketu a zjišťovala, jaký názor na toto téma mají i ostatní příznivci fotbalu. Mnoho užitečných informací jsem načerpala na internetových stránkách, dále z rozhovorů s trenérem Františkem Komňackým, tiskovým mluvčím FC Slovanu Liberec Lukášem Váňou a několika hráči, kteří působí v nejvyšší fotbalové lize.

1 CÍLE PRÁCE

Hlavní cíl: analyzovat hlavní faktory ovlivňující návštěvnost na fotbalových stadionech a navrhnout řešení, které povede k větší návštěvnosti, resp. růstu příjmů z návštěvnosti

Dílčí úkoly:

1. shromáždit informace z dostupné literatury a webových stránek
2. analyzovat faktory ovlivňující návštěvnost
3. vytvořit anketu; zjistit názory fanoušků a příznivců fotbalu
4. vyhodnotit anketu; navrhnout změny, které by přilákaly diváky do ochozů
5. porovnat hlavní faktory v české a anglické fotbalové lize
6. navrhnout, co v českém fotbale změnit, aby se mohl rovnat anglickému

2 HISTORIE

2.1 ANTICKÉ OLYMPIJSKÉ HRY¹

Chléb a hry. Jíst a bavit se. Jak málo stačilo ke spokojenosti našim předkům a prapředkům...

Význam sportu v životě lidí začal růst již před více než 2,5 tisíci lety. Antické olympijské hry byly nejvýznamnější z všeřeckých her. Byly pořádány od 8. stol. př. n. l. do přelomu 4. a 5. stol. n. l. každé čtyři roky v Olympii. Konaly se v srpnu nebo září k počtě boha Dia. První olympijské hry, o kterých se dochovaly zprávy, se v Olympii uskutečnily roku 776 př. n. l.. Tento rok, konkrétně pak 8. červenec, je považován za počátek her i řeckého kalendáře. Největší rozkvět OH byl v 5. stol. př. n. l. (tzv. klasické období). V té době byly skládány i ódy na vítěze (epiníkie). Od 4. stol. př. n. l. závodili na OH stále častěji profesionálové (athlétés), příslušníci nižších vrstev vycvičení v jedné disciplíně (atlet), množí se ale i případy korupce. Od 3. stol. př. n. l. soutěžili na OH i závodníci neřeckého původu z Egypta, Malé Asie, Sýrie.

Po ovládnutí Řecka Římany (146 př. n. l.) nastal úpadek OH. K novému rozmachu došlo

v 1. - 3. stol. n. l., kdy byly hry podporovány římskými císaři. Císař Nero se sám aktivně účastnil her. Závodníci řeckého původu byli v menšině, vítězili Syřané, Fénicičané, Ilyrové, Afričané, Babyloňané. Ve 4. stol. n. l. OH upadaly, ostře se proti nim jako pohanským hrám stavělo křesťanství, které se v té době stalo oficiální ideologií římské říše. Roku 393 vydal císař Theodosius přísný zákaz konání her. Přesto se OH ještě nějakou dobu konaly, měly však pouze lokální charakter. Roku 426 byly zničeny všechny budovy v Olympii z příkazu císaře.

Přesné zprávy o době trvání her neexistují. Historikové se shodují v tom, že první hry trvaly jeden den (konala se pouze jedna disciplína - běh na jedno stadío) a že se doba trvání zvyšovala s přibývajícím počtem disciplín. Většina pak zastává názor, že v konečné podobě trvaly hry pět dnů. Najdou se však i tací, kteří se domnívají, že hry

trvaly šest dnů (např. Georg von Hannover). Ve starší literatuře uváděné tvrzení o délce trvání sedm dní je považováno za překonané.

Před OH poslové z Olympie zvali k účasti po celém antickém Řecku, oznamovali přesné datum konání her a vyhlášovali boží mír, ekecheiría. Jako závodníci se OH směli zúčastnit pouze svobodní občané řeckého původu (vyloučení byli cizinci, otroci, ženy), přihlížet hrám mohl kdokoli (kromě řeckých provdaných žen). Pro ženy se v době OH konaly samostatné závody v běhu. Závodníci se museli dostavit do Olympie měsíc před počátkem OH k intenzivní přípravě spojené s dietou. Hry byly zahajovány průvodem závodníků a jejich slavnostní přísahou Diovi Olympskému. Jednotlivé závody probíhaly pod dozorem hélládoniků, rozhodčích. Zprvu byli 2, později 9. Vítězové v jednotlivých disciplínách byli odměňováni olivovým věncem, měli právo dát si postavit své sochy a rodné obce jim prokazovaly čestné pocty. K OH se scházeli zástupci řeckých států, podepisovali zde politické smlouvy, při hrách se upevňovalo vědomí řecké národní a kulturní sounáležitosti.

Dnes jsou OH největší sportovní událostí moderní doby. Letní olympijské hry se pořádají od obnovení her v roce 1896, Zimní olympijské hry od roku 1924. Vždy po 4 letech, respektive po 2, kdy se střídají letní a zimní hry. Základem Her je olympijská myšlenka, kterou zformuloval Pierre de Coubertin ve svém díle Antický ideál tělesné krásy a duchovní dokonalosti (kalokagathía), posvátný mír (ekecheiría). Slavnostní obřady při zahájení antických OH ožívají v nové formě při dnešních OH obohaceny o požadavek rovnoprávnosti všech sportovců bez rasové, politické a náboženské diskriminace, o požadavek demokracie a internacionalismu.

2.2 HISTORIE FOTBALU

Fotbal vznikl z míčových her, o kterých jsou zmínky již v dávné historii lidstva. Nikdo neví, kde se předchůdce novodobého fotbalu hrál poprvé, ale první zprávy jsou již z pradávných civilizací. Staří Řekové hráli týmovou hru s míčem, známou jako *episkyros*. Zatímco Římané hráli *harpastum*. V Číně se zase před 2000 lety hrála kolektivní hra jménem *tsu chu*, kdy se hráči snažili dopravit míč z vycpané kůže mezi bambusové tyče.

Ve středověké Evropě se pro změnu hrál fotbal zcela bez pravidel a účastnili se ho celé davy nadšenců. V Itálii se z davové hry vyvinula hra církevních hodnostářů, kdy v každém týmu bylo 27 hráčů a gólu bylo dosaženo kopnutím nebo hozením míče přes určité místo na okraji hřiště. Zajímavostí je také středověký dekret z Anglie, který zakazuje fotbal coby boj o míč s cílem dopravit ho do některé městské brány.

Na přelomu 18. a 19. století vzniká a rozvíjí se novodobý fotbal. První pravidla vznikla již v roce 1840. Football Association (FA) - nejstarší fotbalové sdružení na světě vzniklo v roce 1863. První fotbalová soutěž - Anglický pohár byla zahájena v roce 1871. Fotbal se pořádně zdokonalil až na univerzitách v Británii, kde každá škola měla svá pravidla. Postupem času se však sjednotily. V roce 1872 se odehrálo první mezinárodní utkání mezi Skotskem a Anglií. A v roce 1888 byla v Anglii založena první fotbalová liga. Z Anglie se pak fotbal šířil po Evropě a po celém světě.

V roce 1904 byla založena The Fédération Internationale de Football Association (FIFA) - Mezinárodní fotbalová asociace. Funkci předsedy vykonává Sepp Blatter. První mistrovství světa pod hlavičkou této organizace se odehrálo roku 1930 v Uruguayi.

The Union of European Football Associations (UEFA) - Evropská fotbalová federace byla založena v roce 1954. Od ledna 2007 je předsedou Michel Platini.

obr. 1 Logo mezinárodní fotbalu

obr. 2 Logo evropského fotbalu

2.2.1 ČESKOSLOVENSKÁ FOTBALOVÁ HISTORIE

Na našem území se začal fotbal hrát koncem 19. století v různých sportovních klubech. V roce 1901 vznikl Český fotbalový svaz, v devadesátých letech 19. století byly založeny nejznámější kluby Sparta Praha a Slavia Praha. Na Slovensku jsou první zmínky o fotbalu z roku 1893 z Banské Bystrice. V roce 1922 byla Československá fotbalová asociace přijata za právoplatného člena FIFA.

Naše fotbalová reprezentace se také může pochlubit nemalými úspěchy: 1934 - 2.místo na MS v Itálii, 1962 - 2.místo na MS v Chile, 1964 - 2.místo na OH v Japonsku, 1976 - 1.místo na ME v Jugoslávii, 1980 - 1.místo na OH v Moskvě, 1980 - 3.místo na ME v Itálii, 1990 - postup do čtvrtfinále na MS v Itálii.

S rozdělením České a Slovenské republiky k 1.1.1993 vznikl Českomoravský fotbalový svaz, jehož předsedou je v současné době ing. Pavel Mokřý. V roce 1996 získala česká reprezentace stříbrné medaile na ME v Anglii, v roce 2000 na ME v Belgii a Nizozemsku zůstalo u bojů v základních skupinách. Na MS v Japonsku a Jižní Koreji 2002 se náš tým neprobojoval. O to větší byl úspěch na ME v Portugalsku 2004, odkud čeští fotbalisté přivezli bronzové medaile. Rok 2006 pro nás nebyl tak veselý, Češi se sice na šampionát do Německa podívali, ale na osmifinále již nedosáhli. Příští rok se tedy opět budou snažit předvést na ME, tentokrát v Rakousku a Švýcarsku.

2.2.2 FOTBAL JAKO FENOMÉN

Na počátku byla hra. Radost z pohybu. Setkání s přáteli. Co je smyslem fotbalu dnes? Už to není ten hřejivý pocit z výhry, vše je zahaleno do mlhy premií, přemrštěných výplat a nesmyslných přestupných částek.

Nekonečný svět milionů, vířený letem meruny nad zeleným trávníkem. Také to je fotbal. Hra, zpočátku provozovaná tak trochu ilegálně studenty a jinými chytráky, možná snad intelektuály, se stala mohutným průmyslovým odvětvím. Peníze sice

neprodukuje, ale stahuje a vstřebává je do sebe jako nenasytná améba. Jen českým fotbalem proteče ročně okolo dvou miliard korun.

A svět kopaček se stává pro chudé chlapce bleskovým výtahem do říše bohatství. Týká se to i jedné z nejúspěšnějších zemí v tomto sportu – Brazílie. Svět pláží, slunce a „kulatého nesmyslu“ na jedné straně; na druhé bohužel zbraně v rukou dětí, obrovská korupce, každodenní vraždy a obrovská propast mezi chudými a bohatými. Jediný zápas, jediný turnaj – tolik očekávané mistrovství světa – mění životy celých rodin.

Diváci platí za vstupenky, za speciální televizní kanály. Peníze ale přinášejí do fotbalu především firmy, které útočí na masové zviditelnění. Vždyť fotbalem se na celé zeměkouli zabývá přibližně půl miliardy lidí. Aktivně, tedy že kope do míče. A ty další stovky milionů, co jim fandí, nebo je aspoň někdy sledují! Poslední fotbalové Euro v Portugalsku 2004 vidělo v televizi téměř 2,9 miliardy diváků! Víc než americký Super Bowl, atletiku nebo cokoliv jiného.

Renomované světové agentury se zabývají vyhodnocováním reklamy při vrcholných akcích a dokonce vydávají žebříčky. Mistrovství Evropy 2004 vyhrála Coca-Cola s McDonald's. Pro mnoho firem je nabídka fotbalu v portfoliu jejich služeb otázkou prestiže nebo dobrého rozmaru. Příkladem je mocná slovenská firma J&T, jež nyní vlastní Spartu. Kolos s rozpočtem okolo 300 milionů korun ročně.

Přední světové kluby tvoří mohutná impéria. Manchester United vydělal podle Deloitte&Touche v roce 2006 osm miliard korun, z toho tři na vstupném. Je na burze (odhadovaná hodnota akcií byla i 30 miliard korun), má vlastní televizní kanál, za klubové suvenýry utrží rok co rok další miliony liber, jeho klubový časopis byl nejčtenějším sportovním časopisem světa.

Hromady peněz, jejichž toky ovlivňují výsledky "hry na náhodu", samozřejmě provázejí nepravosti až zločiny, především sázkové podvody a s ní spojená korupce při ovlivňování výsledků. Obrovská aféra těsně před startem mistrovství světa v Německu 2006 kompromitovala italský fotbal. Dala jí squadra azzura vybojovaným titulem alespoň trochu zapomenout?

Fotbalový míč už byl karikaturisty často zpodoben jako zeměkoule uplácená z balíků bankovek ...

obr. 3 AC Milán – vítěz LM

3 NÁSILÍ

Původní lidová forma zahrnovala pouze nevážné boje mezi mladými jedinci z přilehlých vesnic a měst. Přítomnost míče byla skoro vedlejší u příležitostí k urovnání nevyřízených účtů a sporů o pozemky. Paralely existovaly v jiných evropských zemích, jako německé Knappen a Fiorentine calcio, ale kořeny moderní hry fotbalu se nacházejí ve starověkých anglických tradicích. Tyto rituály, často doprovázeny pitkami, docela pravidelně končily závažnými zraněními a dokonce i smrtí zúčastněných. Zatímco sporadické vypuknutí násilí v současných fotbalových zápasech v Evropě mají za následek určité sankce, lidé v 13. století neshledávali nic divného či dokonce zlého na těchto daleko krvavějších počátcích moderní hry fotbalu.

Trvalo to několik století, než se fotbal stal „civilizovanější zábavou“ - nepochybně jako výsledek urbanizace a industrializace v průběhu 19. století. Představena byla nová pravidla a fotbal byl exportován z Anglie na kontinent.

Ale ani nová pravidla nezajistila nepřítomnost násilí. Omezením počtu hráčů se pocit, že je fotbal kolektivní hra, nerozplynul. V roce 1909 vypukly ve Skotsku výtržnosti, které by si i dnes zasloužily palcové titulky v tisku. Vypukly poté, co úředníci odmítli požadavek fanoušků na prodloužení, které by rozhodlo remízu mezi městskými rivaly Glasgow Rangers a Celtic Glasgow. Do výtržností se zapojilo úctyhodných 6000 diváků, což vedlo mimo jiné ke zranění 50 policistů, těžkému poškození hrací plochy, zdravotnického zařízení a zničení prakticky všech pouličních lamp v celé oblasti. Komu šlo v těchto chvílích o osud zápasu?

Zprávy o bojích fanoušků v ulicích se v příštích letech vyskytovaly velmi zřídka. Během válek bylo v Anglii zřetelné snížení násilí spojeného s fotbalem. Také počet žen navštěvujících fotbalové zápasy během tohoto období významně vzrostl. Vysoká úroveň národní solidarity mohla pomoci pokračovat tomuto nenásilnému trendu po druhé světové válce, stejně jako v 50. letech, ale v 60. letech se objevila nová forma horlivého patriotismu namířená na přistěhovalce. Postoj, který byl rovněž odrážen

mnohými fotbalovými hard-core hooligans. Mnoho sociologů obviňovalo za rozmach „fanouškovského násilí“ největší médium – televizi.

3.1 HOOLIGANS²

Tak jako každý jev ve společnosti má bohužel i fotbal svou odvrácenou tvář. A tím je právě chuligánství. Jestliže je Anglie považována za kolébku fotbalu, nemůžeme tedy počátky hooligans datovat jinak. Pojem hooligans je spojen se jménem rodiny Hooligan, kdy bratři Willim a Wagg Hooliganovi terorizovali kolem roku 1991 území East Endu. Tím se termín hooligan vryl do paměti jako označení pro výtržnictví.

Hooligans můžeme rozdělit do dvou skupin. Na jedné straně stojí fanoušci, milující svůj klub, kteří se jen málokdy zapojí do rvačky. Když už k ní ale dojde, jedná se většinou pouze o bitky s úhlavními rivaly jejich klubu. Tito lidé používají místo pěstního souboje spíše mluvené slovo. Na opačné straně ovšem jsou tací, jenž fotbalu zcela nerozumí. Nefandí žádnému klubu, neznají pravidla hry či samotné hráče. Tato skupina má jediný cíl – ničit a ublížit. Zdárným příkladem je život Jacka Molbyho. Příběh mladého chuligána se datuje do 80. let 20. století v Anglii. Bylo mu pouhých patnáct let, když dosáhl své největší slávy. Ve čtrnácti letech byl vyhozen z jednoho liverpoolského gangu pro své agresivní názory. Byl zmlácen a všichni čekali, že dál už o něm neuslyší. Nemohli se mýlit více. Jack Molby začal kolem sebe shromažďovat skupinku lidí, která se postupně rozrůstala. Nutno podotknout, že nikomu nebylo více než patnáct let. Během pár měsíců se mu podařilo vytvořit monstrózní gang nevídaných rozměrů. Jack Molby vypracoval třístupňový organizační systém, kde se mezi sebou jednotliví členové neznali. Nosili u sebe nejrůznější bodné a dokonce i střelné zbraně. Naučili se zacházet s chemikáliemi. Dokonce měli informace o trasách policejních obchůzek i časový plán jejich zásahů.

V době jeho největší slávy, kdy proti němu nestály jenom všechny gangy v Liverpoolu, ale celá Anglie včetně policistů, docházelo k nespočtu napadením, kdy dvě z nich skončili smrtí dvou policistů. Dalších několik stovek lidí bylo zjizveno, pobodáno či poníženo. Konec Molbyho řádění se stala tragédie v Hillsborough, kde zahynul s dalšími 96 liverpoolskými fanoušky. Tím, že Jack Molby nerozuměl fotbalu ani slovo,

patří právě do druhé skupiny hooligans. Neznal hráče. Přesto chodil na stadion. A to jen proto, aby sledoval, co tato hra dělá s ostatními lidmi. Pozoroval je. Chtěl poznat, co je na fotbale tak uchvacuje a nutí je přijít na další zápas. A to mu bylo pouhých 15 let.

Od 60. let 20. století se datuje rozvoj hooligans na ostrovech. Dávalo se to za vinu především médiím, které na tento problém poukazovaly. Ovšem sami rodiče neměli sebemenší snahu zasáhnout, když se jejich dvanáctileté dítě prohánělo venku s pistolí, čekající na další bitku. Nejhorší nepokoje se objevily v 80. letech 20. století. V tomto období utrpěl anglický fotbal nejvíce. V květnu roku 1983 díky řádění fanoušků Tottenhamu, skončilo 30 lidí v nemocnici. O rok později bylo okolo dvou set fanoušků zatčeno po finále Poháru UEFA.

Vrchol hooligans ovšem nastal v roce 1985, který se tímto zařadil mezi nejčernější roky fotbalu. 28. 5. 1985 se v Bruselu konalo finále PMEZ mezi nesmiřitelnými rivaly FC Liverpoolem a Juventusem Turín. Zápas se měl odehrát na rozpadajícím starém stadionu. Přestože zástupci obou týmů požadovali přesunutí, nestalo se tak. Díky naprostému selhání bruselské policie, neadekvátnímu stavu stadionu a nepřičetností liverpoolských fanoušků zemřelo pod sutinami spadené zdi 39 lidí. Po této události byly anglické kluby díky svým agresivním hooligans vyloučeny na pět let z evropských pohárů, FC Liverpool dokonce na šest let. Ovšem až „krvavou revoluci“ ve fotbale přinesla tragédie v Hillsborough. 15. 5. 1989 se konalo semifinále anglického poháru mezi FC Liverpoolem a Nottinghamem Forest. Díky netečnosti policie, zemřelo ušlapáním 96 liverpoolských fanoušků. V této události nemají žádnou roli proslulí angličtí rowdies. Fanoušci Liverpoolu, kteří zemřeli, měli lístky a při dostatečné organizaci by k této tragédii nemuselo dojít. Nutno podotknout, že po této události nebyli potrestáni viníci, jimiž byli především pořadatelé a policisté, jež nezvládli organizaci a nepomohli umírajícím lidem, mezi nimiž byli převážně mladí lidé. Po této tragédii se přístup anglické vlády do záležitostí fotbalu zcela změnil. Na všech stadionech musí mít každý člověk své sedadlo, byly odstraněny železné konstrukce a došlo k zprísňení postihů hooligans. Začalo se kontrolovat, co nosí sebou do ochozů. Při zatčení mohou dostat i doživotní zákaz vstupu na stadiony.

Od počátku 21. století se řádění hooligans zmenšilo, i přesto se především v Anglii najdou radikální fans, kteří jsou pro svůj klub schopni i zabít. Ovšem na té druhé straně se z hools stala spíše móda nezletilých. A to především u nás. A pojem móda to vystihuje nejvíce, neboť jejich častým rozhovorem je, jaké oblečení se na příští večerní akci vezmou. A naštěstí jejich činy zůstávají většinou pouze u slov. Bohužel se ale stále propojuje hooligans s rasismem. V posledních letech hooligans masově využívají internet jako mocný nástroj k organizování svého násilí. Potvrdily se tak policejní obavy. Tyto fotbalové gangy se obracejí na moderní technologie a jejich použití jim často pomáhá k oklamání policistů. Díky zlepšené práci policie, vlády a samotných klubů se přesto daří vliv hooligans částečně oslabit. Ovšem jelikož je to jev provázející fotbal už od jeho vzniku, nemůžeme čekat, že zmizí úplně. To by se stalo jedině, kdyby ze sportovní scény zmizel i fotbal samotný.

3.2 HISTORIE NÁSILÍ V EVROPĚ

Fotbalové násilí dnes zanechává jizvu na tváři Evropy. Chuligánské projevy na fotbalových stadionech byly kdysi považovány za „anglickou nemoc“. Následující přehled násilností při klubových i mezistátních zápasech, které se neobešly bez obětí na životě, však dokazuje, že jde už pěkných pár let o epidemii postihující celou Evropu.

- ✓ květen 1984: V Bruselu byl při nepokojích před finálovým utkáním Poháru UEFA mezi „domácím“ Anderlechtem a Tottenham Hotspur zastřelen fanoušek anglického klubu. Belgická policie zadržela 200 chuligánů.
- ✓ květen 1985: Tragédie na Heyselově stadionu v Bruselu před finále Poháru mistrů evropských zemí mezi Juventusem Turín a FC Liverpool. Při rvačkách mezi fanoušky obou klubů a následné vřavě přišlo o život 39 lidí, z toho 32 Italů.
- ✓ duben 1989: Tragédie na stadionu Hillsborough v severoanglickém Sheffieldu. Před semifinále Poháru FA mezi Liverpoolem a Nottinghamem Forest se část

diváků snažila probít na tribunu, která už byla plná k prasknutí. V nastalé tlačenci bylo umačkáno 96 lidí, dalších 200 vyvázlo se zraněním.

- ✓ leden 1991: Na utkání řecké ligy mezi AEK Atény a Olympiakosem Pireus byl při srážkách mezi příznivci zabit šestnáctiletý chlapec.
- ✓ leden 1995: Před utkáním s milánským AC byl ubodán 24letý fanoušek CFC Janov. Následující neděli byly v Itálii zrušeny všechny sportovní podniky.
- ✓ březen 1995: Při bitce na istanbulském derby Fenerbahçe-Galatasaray přišel o život 17letý fanoušek.
- ✓ srpen 1995: Mladý fanoušek tureckého klubu Sakaryaspor zemřel poté, co byl při utkání svého klubu s Düzcsporem zasažen kamenem vrženým příznivci soupeře.
- ✓ březen 1997: Při předem domluvené bitce mezi přívrženci Ajaxu Amsterdam a Feyenoordu Rotterdam byl smrtelně zraněn fanda Ajaxu.
- ✓ březen 1998: Za účast ve rvačce mezi příznivci Gillinghamu a Evertonu zaplatil jeden anglický fanoušek životem.
- ✓ říjen 1999: Po prohře 2:0 s Partizanem rozzuření příznivci Crvené Zvezdy Bělehrad vytrhávali sedačky a napadali zasahující policisty. Jeden fanoušek nepřežil.
- ✓ duben 2000: V Istanbulu byli ubodáni dva fanoušci Leedsu United před semifinálovým utkáním Poháru UEFA s domácím Galatasarayem.
- ✓ duben 2001: Pětadvacetiletý Němec podlehl zranění hlavy, které utrpěl, když se pokoušel uniknout z dosahu běsnících chuligánů při přátelském zápase mezi mužstvy Darmstadt 98 a Eintracht Frankfurt.

- ✓ červen 2002: V Moskvě byl ubodán mladík při potyčce opilých fandů, k níž došlo po porážce Ruska na mistrovství světa v Japonsku.
- ✓ březen 2003: Při pouličních bitkách během druholigového zápasu v polské Vratislavi zahynul jeden fanoušek. Policie zatkla 120 výtržníků.
- ✓ listopad 2006: Francouzský policista v civilu zastřelil jednoho mladíka a dalšího zranil poté, co na něj zaútočili fanoušci Paříže Saint-Germain, kteří po prohraném zápase jejich týmu s Hapoel Tel Aviv v Poháru UEFA původně honili židovského fanouška.
- ✓ únor 2007: V Itálii byly na neurčitou dobu zrušeny všechny fotbalové zápasy poté, co při srážkách provázejících sicilské derby mezi Catanií a Palermem přišel o život policista.

3.3 ANGLIE NA VLASTNÍ KŮŽI³

Zastánci změn legislativy v této oblasti často používali argumentaci, že Anglie je vzor země, která se s fotbalovým chuligánstvím již vypořádala. Změnila doopravdy pouze legislativa chování anglických chuligánů? Nebo se jednalo o systémové změny?

O celkové situaci v Anglii a Walesu se přesvědčila skupina dvanácti fotbalových fanoušků (zástupců fotbalových klubů 1. FC Brno, Slávia Praha, Slovan Liberec, Bohemians 1905), studentů a studentek sociálně vědních oborů z Karlovy (FHS, FSV) i Masarykovy univerzity (FSS). Fanoušci volně sdružení v občanském sdružení Pro-Fotbal Fans využili nabídku Britské rady k zajištění týdenního vzdělávacího pobytu v Anglii a Walesu.

Skupina např. shlédla utkání Premier League Fulham F. C. vs. Manchester City. Na tomto utkání byla patrna ve srovnání s Českou republikou mj. **minimální přítomnost policie během fotbalového utkání**. Bezpečnost na fotbalovém stadionu byla zajišťována profesionální pořadatelskou službou. I fotbalový stadion působil

přívětivějším dojmem než většina fotbalových stadionů v České republice. Zajímavé bylo především to, že na celém stadionu po ukončení zápasu bylo připraveno přibližně 30–50 policistů, přičemž návštěva přesahovala 22 tisíc diváků (z toho bylo přibližně 500 hostujících fanoušků).

obr. 4 Angličtí policisté na stadionu Fulhamu

Později se seznámili se stadionem londýnského klubu Chelsea F. C., s klubovým fanshopem a prohlídkou stadionu (bezpečnostní opatření, tiskové centrum, šatny atp.). Pro fotbalové fanoušky bylo skutečným zážitkem seznámení s **klubovým muzeem**, kde byla **zachycena** ve fotografiích, fotbalových programech, klubových šálách či trofejích téměř **stoletá tradice** fotbalového klubu.

Navštívili také velšský fotbalový svaz, jehož generálním sekretářem (Head of Competition) je pan John C. Deakin. Po výkladu o historii velšského fotbalu a jeho specifik se diskuse věnovala sportovním tématům: fotbaloví rozhodčí, velšská reprezentace, **rasistické incidenty ve velšském fotbale** (což jsou spíše ojedinělé výjimky), **korupce ve fotbale** a vztahu velšského fotbalového svazu k velšským fotbalovým mužstvům, která hrají anglické soutěže a nespádají tak pod velšský fotbalový svaz (Wrexham, Cardiff, Swansea). Rozprava s panem Johnem C. Deakinem byla zajímavá o to více, že pan Deakin je bývalým rozhodčím s mezinárodními zkušenostmi. Dále společně **diskutovali o hooligans** Cardiffu (Z chuligánské skupiny Soul Crew má v současnosti více než **150 jedinců zákaz vstupu na stadion**) a bezpečnostních opatření při fotbalových zápasech.

Zajímavá byla **ukázka** uzavřeného **kamerového systému na stadionu** Cardiffu (CCTV) a promítání video záběrů z nepokojů zachycených kamerovým systémem, kterého se zúčastnili jak domácí, tak hostující příznivci.

Pokud lze srovnat legislativní úpravu této problematiky, lze konstatovat, že nastavené parametry jsou v Anglii i v České republice na stejné úrovni. Kde je však situace rozdílná, je oblast preventivních aktivit.

Především se jedná o:

- **opatření ke stabilizaci skupin fanoušků, fan-klubů a regionálních komunit fanoušků pomocí doprovázení a podílení se na skupinových procesech,**
- **komunikaci mezi jednotlivými aktéry fotbalových zápasů (policíí, fanoušky, zástupci klubu, pořadatelskou službou),**
- **podporu a posilování individuálních iniciativ a odpovědnosti mezi fanoušky**
- **nekomerční volnočasové nabídky (fotbalové turnaje, možnost sportování v centrech měst) atp.**

Lze předpokládat, že i v České republice se tato specifická oblast sociální práce stane etablovanou a uznávanou oblastí a že ojedinělé fanouškovské projekty se osvědčí a budou je následovat mnohé další.

3.4 NÁSILÍ V ČESKÉ REPUBLICE⁴

V ligovém ročníku 2005/2006 bylo v České republice vynaloženo 14 milionů korun na zajištění bezpečnosti na stadionech a v okolí při prvoligových utkáních. Škody napáchané chuligány během zápasů jenom na stadionech byly vyčísleny na 2 a půl milionu korun. Nezapomenutelný byl den, kdy ostravští rádoby fandové zdemolovali

stadion v Opavě, dva vagóny vlakové soupravy, ublížili na těle několika policistům, civilním občanům, dokonce jednoho napadli v kostele. Je to naprostý důkaz toho, jak česká společnost, česká policie a čeští politici ignorují násilí na fotbalových stadionech, protože je to obehnaná písnička. Ta agresivita, která se váže k fotbalovým utkáním, se celé roky opakuje, je to dlouhodobý jev a nic řádného se s tím nedělá. Možná je to dáno tím, že naštěstí nikdo zatím při těchto výtržnostech nepřišel o život. Jinak samozřejmě nejde o fanoušky fotbalu, ale o agresivní skupiny mladíků, kteří zneužívají fotbalových utkání k vybíjení své agrese. Mají příležitost poměrně beztrestně se poprat s policisty.

Podle Františka Komňackého se do řešení těchto problémů jen tak někdo nepohne. „Myslím si, že tady chybí vůle to vůbec nějak řešit, tady se spoléhá na to, že to vždycky nějak dopadne. Dokud se nestane opravdu velký průšvih. My všichni víme, že to tu je, ale pálit si s tím prsty nikdo nechce. To necháme na někom jiném. Dokud se nestane průšvih, dokud se někdo nepropíchne nebo něco s někým nespadne a nebude 5 mrtvých, tak se nestane nic. A to je samozřejmě chyba“.

Na tuto problematiku však zcela radikálně zareagoval FC Slovan Liberec. „My se svými fanoušky pracujeme a myslím si, že s nimi pracujeme dobře. V roce 2003 jsme udělali tlustou čáru a rozmetali kotel. Skoro jednu sezonu jsme tu měli na stadionu ticho, což je tedy hrozné, v tom se musí těm klukům hrát strašně. Podařilo se nám „vyštípat“ skinheady a další podivíny a postupně se nám kotel začal naplňovat mladými, slušnými a poměrně i vzdělanými lidmi, kteří se o kotel starají, a jedinou jejich neřestí je to, že se rádi opijí a občas jsou sprostí na rozhodčího, jinak s nimi není problém. Nemáme problém s násilím“, říká mluvčí klubu. Ten nastává v okamžiku, kdy na stadion, kde se již s výtržníky vypořádali, přijede tým, který má divoké fanoušky. Tomu se dá těžko předejít, když s nimi jejich klub nepracuje. „Když kluby budou se svými fanoušky trpělivě pracovat, tak si myslím, že se to dá vyřešit. Pokud je to klub, kde je ten počet takových fanoušků velký, tak je to samozřejmě problém, ale věřím tomu, že Sparta i Ostrava má 90 % slušných fanoušků a bez 10 % grázlů by se obešli. Ale je to na nich, jak si to vyřeší a jak moc je v tomhle směru podpoří naši poslanci“, doplňuje Váňa.

Návod, jak tomu zabránit, neleží daleko od hranic naší země. Stačí se podívat do Velké Británie, konkrétně do Anglie. I tam měli problémy s chuligány. V 70. letech minulého

století se fotbaloví hooligans či rowdies, opilí rváči, stali postrachem anglických i evropských měst a stadiónů. Zůstávali za nimi zranění i mrtví. Největší tragédií způsobili ve finále Poháru mistrů 1985, kdy v hledišti bruselského Heyselova stadiónu zemřelo dvaadvacet diváků. Obětmi útoků ze strany příznivců Liverpoolu byli fanoušci Juventusu Turín. Situace byla neudržitelná, a tak se řešení diváckého násilí stalo jedním z hlavních politických témat v Anglii. Vláda uvolnila obrovské státní prostředky na rekonstrukce stadiónů (kluby rovněž investovaly) a pracovala na legislativě. Tak vznikl speciální zákon o sportu, ale spíše o fotbale. U nás se o něm ze zpráv v tisku například ví, že umožňuje poměrně snadnou eliminaci výtržníků. Bývají zpravidla odsouzeni do čtyřadvaceti hodin. Kromě jiného se postihují i několikaletým zákazem vstupu na fotbalové stadióny v celé zemi a po dobu trestu se musí hlásit v den utkání na určené policejní stanici. Nyní jsou stadiony vyprodány, není tam potřeba stavět žádné ploty. Je tam prostě klid, výborná atmosféra a na fotbal se nebojí přijít celá rodina.

Stejnou cestou se rozhodla jít Slavie Praha. Důkazem je nový stadion po anglickém stylu bez jakýchkoli zábran. Diváci budou fotbal sledovat z bezprostřední blízkosti. „Myslím si, že slávisté samotní to zvládnou, ale až tam přijede třeba Baník, bude se hrát o titul a nebude tam ani jedna mříž, jako na ostatních stadionech, tak ti to vezmou útokem. Z toho mám docela strach“, obává se o budoucnost nového stadionu Komňacký.

Klidu v Anglii pomohlo také použití několika důležitých prostředků:

1. **vstupné je relativně vyšší** - Uvědomili si, že asi cílovou skupinou by neměli být právě výtržníci z těch sociálně nejslabších vrstev. Proto se ceny vstupenek zvedly. Ale jen do té míry, aby neodradily běžné lidi od návštěvy na fotbalových stadionech. To je jedna věc.
2. **perfektní monitoring** – Celý stadion je pod dohledem.
3. **výtržníci jsou okamžitě identifikováni** - Osvědčil se kamerový systém tzv. „na obličej“. Tito lidé jsou rychle odsouzeni, jednak k různým trestům, a také k tomu, že se například několik let nebo až do konce života nemohou dostat na fotbalové utkání. U lidí, kteří se provinili, je vedena registrace, a pokud by se někdo pokusil dostat na zápas, jsou odhaleni a zadrženi.
4. **tvrdé tresty** - Hrozí i doživotní zákaz vstupu na stadion.

Bývalý ostravský trenér však nachází pro českou ligu další kámen úrazu. „Je to samozřejmě i o penězích. Kamerový systém tady a v Anglii stojí stejné peníze. To ano. Ale třeba v Jablonci to bude 1/30 rozpočtu a v např. v Liverpoolu 1/300 rozpočtu. Peníze, které vtékají do fotbalu tady a v zahraničí, jsou neporovnatelně jiné. Než se dostaneme k tomu, že v Česku budou na všech stadionech kamerové systémy, bude ještě nějaký čas trvat“. Jak potvrzují jeho další slova, je návštěva stadionu opravdu riskantní. „Dnes je riskantnější brát na fotbal celou rodinu, děti, přítelkyni nebo manželku. Bohužel je to tak. Když jsem působil v Ostravě, tak jsem to viděl z blízka. Mezi těmi fanoušky – „ultras“ – těmi, kteří nejdou jen na fotbal, ale nějakým způsobem vydat energii, vybít se nebo se realizovat, třeba vydat i násilí. Ti tam samozřejmě jsou. Často čekají na sebemenší záminku a jsou velmi náchylní k samotnému násilí. A vy můžete sedět někde poblíž nebo u vchodu a už je to nebezpečné. Tihle lidé jsou těžko uchopitelní a spíš je to záležitost pro psychiatra takhle davová psychóza. Takže to nebezpečí, že se může mé ženě nebo přítelkyni něco přihodit je poměrně velká. Podobné je to s dětmi, navíc pochyť jenom ty negativní věci, vidí „legitimní“ násilí, nadávky apod. A ti fanoušci, kteří opravdu přišli jen na fotbal, pobavit se, tak ty to ruší“.

Bezpečí slušných diváků je v Anglii zajištěno tak, že ti **nejnebezpečnější výtržníci**, nejsurovější a nejbrutálnější, kteří dostali nejvyšší tresty, **se v době konání zápasu musí hlásit na policejní stanici**. Jak se ukazuje, jde to. Proto také v Anglii nemají problémy s výtržnostmi na ligových zápasech, ale mají problémy pouze, když hraje národní mužstvo v zahraničí, protože ti výtržníci se snaží tento systém obejít, dostat se do zahraničí a tam si vybíjet svoji agresivitu. Je to tedy otázka vhodného monitoringu a rychlosti práce orgánů činných v trestním řízení.

Je to ale i otázka zákonů a vůbec přístupu celé společnosti k fotbalovému násilí, které je u nás zatím tolerováno. Směřuje to pouze k tomu, že se přichystají policejní manévry a pak dojde k bitce s chuligány. Není to nějaká rozsáhlá síť, jsou to spíše hrstky jednotlivců. Policie moc dobře ví, kde se tito lidé scházejí, všechno ví, přesto jenom nečinně přihlíží, vymlouvá se na zákony. Politici a pořadatelé zase tvrdí, že to je věc

policie, tak to jde pořád dokola a daňoví poplatníci tak dále platí za policejní manévry před některými fotbalovými zápasy. Lidé, kteří bydlí blízko stadionů nebo jdou na stadion, se pak bojí o své zdraví. A nic se s tím nedělá. Občas někdo vystoupí a odsoudí to, ale to je všechno.

Legislativní změny se připravují. Bohužel jsme stále u příprav. Jde konkrétně o novelu zákona 343/2006 Sb. ze dne 29. května 2006, kterým se změnil trestní zákon č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů (v příloze). Zákon upravuje trestní řád tak, aby bylo možné obvinít výtržníky už i za to, že vniknou na hrací plochu, nejen za násilí, jak je to možné doposud. V tomto případě hrozí sankce v podobě trestu odnětí svobody až na tři roky. Samozřejmě by také mělo být postiženo násilí samo o sobě daleko přísněji a mělo by se to týkat také vyslovení zákazu vstupu na fotbalová utkání, třeba i do konce života. Jako v Anglii, kde se tato metoda osvědčila. Je zajímavé, že tamní politici se odhodlali až v době, kdy došlo k velké tragédii, při které zahynulo zhruba sto lidí a dalších několik set bylo zraněno. Můžeme se i my těšit na nový zákon o fotbale?

Asi ne. S odmítavým názorem se prezentova nynější ministr vnitra Ivan Langer. Tvrdí, že za současné problémy s chuligány, které vyvrcholily jejich řáděním při derby Slavie se Spartou, si do velké míry může fotbal sám. Podle něj kluby zatím odmítají přebírat větší zodpovědnost v souvislosti s bezpečností na stadionech. Je navíc přesvědčen, že se lidé kolem fotbalu starají jen o sebe a své funkce a ne o fotbal jako takový. Zároveň se nedomnívá, že by byl zákon potřeba – vše je podle něj pravděpodobně možné řešit v rámci současné legislativy. Napadá funkcionáře z fotbalového svazu, že se dosud starali sami o sebe, teď se probudili a volají po fotbalovém zákonu. Jako příklad "spánku" svazu uvedl Langer kauzu kamerových systémů, jež jsou zásadním bodem fotbalových plánů pro odhalování vandalů v hledištích. Kamery by měly být v blízké budoucnosti zakotveny v licenčních podmínkách, bez jejichž splnění nebude klub vpuštěn do první ligy. Není však přitom zcela zřejmé, jak přesně mohou kluby s kamerovým systémem nakládat, aby se nedostaly do rozporu se zákonem. Znovu se tak dostáváme do kolotoče slovních výměn a vzájemné napadání obou stran. Pravdu tak asi bude mít pan Komňacký, který uvedl, že dokud se nestane opravdu velký průšvih, tak se nestane nic...

Novinkou se mohl pochlubit očekávaný zápas na Letné. Při zápasu Sparty s Baníkem 10. 5. 2008 byla na stadionu kvůli výtržníkům zřízena soudní síň. Obvodní soud pro Prahu 7 zasedal přímo v útrobách areálu na Letné. Soudce mohl udělit maximálně dvouletý trest. Důvodem také bylo to, aby rowdies pochopili, že je za výtržnosti čeká tvrdý trest, který přijde velmi brzy. Úředníci jsou odhodláni i nadále trestat všechny přestupky, které s fotbalovým utkáním souvisí, tedy i řádění fanoušků po cestě na stadion. Nakonec policisté zadrželi tři příznivce ostravského klubu a předvedli je ke správnímu řízení. Důvodem byla potyčka. Odborníci se shodují, že právě to, že fanoušci věděli, že mohou být potrestáni okamžitě po svém prohřešku ještě na stadionu, přispělo k tomu, že policie, státní zástupci ani soudci nemuseli řešit žádný trestný čin.

3.4.1 ČEŠTÍ HOOLIGANS ⁵

Téměř absolutní volnost chuligánů všeho věku. Minimální postih, často žádný. Nekontrolované vchody na stadiony. Pyrotechnika v ochozech. To je jen malý výčet toho, co bohužel charakterizuje české fotbalové stadiony. Je načase tvrdě zasáhnout, dokud se nestane tragédie.

Fotbalistům pražské Sparty vyhrožovala během prosince 2007 část jejich vlastních fanoušků. A nezůstali jen u slov, vloupali se na letenský stadión, postříkali sprejem sedačky na střídačce a na trávníku ve středovém kruhu nechali transparent s nápisem "Poslední varování". Škoda se vyšplhala do desetitisíců, přibližně 20-30 tisíc korun.

obr. 5 Spartánští Ultras

Akce, kterou s největší pravděpodobností provedli členové spartánského tvrdého jádra, byla reakcí na nevydařené výsledky a výkony týmu z poslední doby. Fanoušci a ultras jsou samozřejmě různého věku a Sparta si uvědomuje, že mnozí z nich nejsou plnoletí, dokonce jim ještě není ani patnáct let (fanouškům, kteří manipulovali s pyrotechnikou, byli ve věku dvanáct až čtrnáct let). Nejen rasistické skandování, ale právě také problém s pyrotechnikou je věc, která musí z domácích stadiónů vymizet. Incident byl vyvrcholením nesouladu mezi klubem a částí fanoušků, kteří během prohraného utkání Poháru UEFA s Curychem skandovaným pokřikem vyzývali trenéra Michala Bílka k odchodu a uráželi útočníka Libora Doška.

Slavný český klub nehodlá jen nečinně přihlížet a připravuje důležitá opatření. Vše si vyžádá nemalé finanční výdaje, náklady na kamerový systém přijdou zhruba na deset miliónů korun, na pořadatelskou službu budou v desítkách tisíc na každý zápas. Během zimní přestávky bude instalována veškerá technika. Ačkoli se jedná o velké finanční částky, které si samozřejmě nemůžou dovolit všechny tuzemské kluby, je tento krok velkým příslibem do budoucna. Co tedy chystá Sparta proti hooligans?

1. Konkrétní fanoušci, kteří se dopustí nepřipustného jednání, budou identifikováni a v budoucnosti jim **nebude povolen přístup na stadión**.
2. Na pachatele podezřelého ze spáchání trestného činu (zejména nedovoleného ozbrojování a rasové trestné činy) **bude vždy podáno trestní oznámení**.
3. V případě nepřipustného chování mimo prostor kotle bude **pořadatelská služba oprávněna** po předchozím upozornění takového **fanouška vyvést**.
4. Do sektoru Ultras bude zakázán **vstup osobám mladším patnácti let**.

5. Na stadiónu bude instalován **nejmodernější kamerový systém**, umožňující dokonalou identifikaci problémových fanoušků.
6. Bude upraven návštěvní řád AXA Arény a výrazně **posílena pořadatelská služba**. Vznikne její zcela nová složka, pověřená výhradně dohledem na dodržování jednotlivých pravidel přímo v ochozech.
7. Bude vybudován **samostatný vchod do sektoru Ultras a provedena evidence Ultras**.
8. AC Sparta Praha fotbal se aktivně zapojí do diskuzí o **novelizaci současného trestního zákona**.

Brutální útoky fotbalových chuligánů by mohla vyřešit speciální sportovní policie. V Bruselu se na tom shodli eurokomisař Franco Frattini a prezident UEFA Michel Platini. Shodou okolností jednali jen pár dní předtím, než se tlupa rowdies během prosincového utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha pokusila poničit tábor "nepřítele" a části stadionu na Bazalech. Hlavní vinu na střetu nese podle policistů klub. Ten podle nich zodpovídal za špatný technický stav branky oplocení, které oddělovalo fanoušky hostů od zbytku stadionu. Branka ale nápor výtržníků nevydržela. Zraněny byly desítky lidí, z toho 21 zasahujících těžkooděnců, zničeno téměř 400 sedaček. Škodu klub předběžně vyčíslil na 150 až 200 tisíc korun. Pár fotbalových chuligánů bylo zatčeno, většina se po konci zápasu rozjela vlaky a autobusy k domovu.

O intenzivnější spolupráci v boji proti násilí na stadionech, korupci a ilegálnímu sázení požádal Evropskou unii na začátku tohoto roku právě bývalý francouzský reprezentant a současný prezident Evropské fotbalové asociace Michel Platini. V italském eurokomisaři pro vnitřní záležitosti Francu Frattinim našel svého člověka. Fotbal sám o sobě není schopen s těmito fenomény bojovat. Je potřeba pomoc od politiků z celé Evropy.

3.4.2 ČESKÁ REPUBLIKA VS. ANGLIE

Jaké jsou tedy rozdíly mezi oběma zeměmi, co se týče problematiky násilí?

Fotbal v Anglii:

- ✓ PLOTY - Tribuny od trávníku neoddělují ploty, přestože je mezi hřištěm a diváky minimální vzdálenost.
- ✓ POLICISTÉ - Na stadionech chybí policisté, na fanoušky dohlízejí 'stewardi', každý hlídá svůj sektor.
- ✓ ZÁSAH - Když se v hledišti něco semele, bezpečnostní služba najde hříšníky a vyvede je.
- ✓ MONITORING - K dopadení výtržníků se používá i kamerový systém. A nejen na stadionech.
- ✓ VÝTRŽNOSTI - Použití světlic, rasistické skandování či vstup na hrací plochu - to vše je trestný čin.
- ✓ TREST - Identifikovaného výtržníka čeká tvrdý trest, třeba i doživotní zákaz návštěvy zápasů.
- ✓ JAK NAKLÁDAJÍ S CHULIGÁNY?

1. Výtržník je obviněn a zapsán do registru fotbalových chuligánů.
2. Soud mu zakáže navštěvovat fotbalové zápasy.
3. V čase duelu se musí hlásit na policejní stanici.
4. Nebo dostane náramek s elektronickým čipem. Ten chuligána lokalizuje.

Fotbal v Česku:

- ✓ PLOTY - Že by diváci nesledovali fotbal za plotem? Nemyslitelné! Jen Eden bude trochu výjimka.
- ✓ POLICISTÉ - Jak na stadionu, tak v jeho okolí se při většině utkání odehrávají policejní manévry.
- ✓ ZÁSAH - Proti výtržníkům zasahuje policie, pořadatelům chybí pravomoci.
- ✓ MONITORING - Na stadionech je kamerový systém, ale zákon klubům neumožňuje označit výtržníky.

- ✓ VÝTRŽNOSTI - Chuligáni skandují rasistické pokřiky, světlice a dělbuhy jsou zakázané, ale používají se.
- ✓ TREST - Tresty pro dopadené hřištníky jsou většinou mírné, například formou směšně malých pokut.

3.5 NÁSILÍ V ITÁLII⁶

Itálie se stala smutným hrdinou sportovních článků a přenosů. Na začátku roku, v únoru 2007, svět ohromila tragická smrt fotbalového fanouška, zastřeleného na dálničním odpočívadle nedaleko toskánského Arezza. To vyvolalo v Itálii vlnu násilí. Vedení italské fotbalové ligy nejprve v reakci na smrt osmadvacetiletého Gabriele Sandriho odvolalo utkání obou římských velkoklubů, Lazio a AS Řím.

Fanoušci připravení na ligová klání se pak na místo na stadiony vydali do ulic. Aby pomstili smrt Sandriho, zaútočili na policejní stanice, Olympijský stadion a budovu Italského olympijského výboru v Římě. Škody se vyšplhaly ke sto tisícům euro. Jen během jediného večera bylo v hlavním městě zraněno čtyřicet policistů a zatčeni tři muži.

Frattoni proto trvá na vytvoření speciální evropské jednotky v rámci Europolu schopné zasáhnout při násilí na mezinárodních utkáních. Měl by to být jen první krok vpřed při vytváření opravdové sportovní policie. Financované budou z rozpočtu EU a premiéru si odbudou již na nadcházejícím fotbalovém mistrovství Evropy v Rakousku a Švýcarsku. Na bezpečnost během Eura 2008 je již nyní vyhrazeno 35 milionů euro.

obr. 6 Fotbalisté Atlanty Bergamo

Kvůli násilnostem fanoušků, při kterých v dalších střetech zemřel i policista, italský fotbalový svaz zrušil víkendový program první a druhé ligy. Zrušen byl i plánovaný přípravný zápas Italů proti reprezentaci Rumunska. Prezident svazu Luca Pancalli tak splnil svou hrozbu, kterou varoval fanoušky. K radikálnímu kroku ho přiměly výtržnosti, které několik dní před touto událostí provázely zápasy od první ligy až po amatérské soutěže a připravily tak o život nevinného člověka. Tohle už bohužel nemělo se sportem nic společného. A stala se další tragédie, tedy hlavně pro fanoušky, pro které je tento sport modlou: fotbal v Itálii byl zastaven.

Italští politici se po tragických událostech ve fotbalové lize rozhodli bojovat s chuligány za každou cenu. Stanovisko bylo jasné: násilí na stadionech se musí zamezit i za cenu toho, že se fotbal na Apeninském poloostrově bude hrát bez diváků. Anebo se nebude hrát vůbec. O týden později se vše postupně začalo vracet do vyjetých kolejí. Na stadionu San Siro, kde se odehrál zápas milánského AC s Livornem, stihli pořadatelé umístit u vstupních bran dostatek kontrolních snímačů, ale přidali i jiná technická opatření, bez nichž by diváci na fotbal v Miláně nesměli. Byly slyšet obvyklé chorály, které ostře kontrastovaly s úvodem zápasu, v němž tentokrát minuta ticha nebyla symbolická, ale skutečná: jak dobrou, tak chováním diváků. Hráči obou týmů se přitom drželi na půlící čáře kolem ramen a připomněli si tak tragickou událost.

Po půlroce se italský fotbal znovu ocitl v problémech díky násilí fotbalových fanoušků, které o víkendu skončilo smrtí jednoho z nich. Bylo odloženo několik zápasů nejvyšší soutěže, teoreticky hrozilo i zrušení celé ligy. V Itálii vyvrcholila bitka fanoušků fotbalistů Lazia a Juventusu smrtí jednoho z bitkařů. Šestadvacetiletý fanoušek Lazia Řím nepřežil poté, co ho zasáhla kulka z policejní pistole. Střelec v italských médiích potvrdil informace, že se jednalo o nešťastnou náhodu. Výstřel z jeho zbraně vyšel ve chvíli, kdy běžel po varovném výstřelu za ujíždějícím vozem plným fanoušků, aby zjistil alespoň poznávací značku.

V bezprostřední reakci na incident bylo utkání mezi Interem Milán a Laziem Řím odloženo, zbylé duely začaly se zhruba desetiminutovým zpožděním a hráči a rozhodčí do nich nastoupili s černými páskami na ruku. Ani jinde se však zápasy neobešly bez problémů s fanoušky. Další násilnosti byly hlášeny z Bergama, kam zavítal AC Milán. Ještě před utkáním byli při střetu lehce zraněni dva policisté, násilnosti pokračovaly i při zápase, který byl po deseti minutách ukončen. Tragická smrt zároveň vyvolala debatu o nadměrném užívání střelných zbraní. Policisté se však přísnějších pravidel obávají. Již nyní čelí na stadionech a v ulicích italských měst víkend co víkend tisícům agresivních fanoušků.

Jak se ale ke všemu staví ti, kteří fotbalem jen vydělávají? Fotbal je v Itálii fenoménem, v němž se podle údajů agentury Reuters točí ročně kolem šesti miliard eur, tedy 160 miliard korun. Proti zastavení fotbalového života tak hovoří jednoznačně ekonomická fakta. Kluby jako AC Milán a Juventus Turín jsou na třetím a čtvrtém místě žebříčku nejlépe vydělávajících fotbalových klubů světa. Roční příjem každého z nich se blíží 250 milionům eur a ve čtveřici s Interem Milán a AS Řím za poslední uzavřenou sezonu vydělaly 770 milionů eur, což je více než 21 miliard korun. Vstupné přitom v Itálii často tvoří až dvacet procent příjmů některých klubů. Zmíněný AC Milán v průměru návštěvuje přes 60 tisíc diváků. Další miliardy peněz se pak točí v sázkovém byznysu, z čehož profituje samotný italský stát. Jen za rok 2006 přiteklo z daní z legálního sázení do státní pokladny 286 milionů eur, tedy více než osm miliard korun. Zvítězí tedy nakonec rozum, nebo peníze?

4 KVALITA HRÝ

4.1 KVALITA HRÁČŮ

Hru tvoří hráči, a pokud nepřijde dobrý výkon od nich, fotbal jako takový se sám od sebe nezlepší. A na podprůměrný fotbal se nikdo chodit dívat nebude. Podle našich současných trenérů (viz příloha č. 3: Rozhovor s Františkem Komňackým) má český fotbal stále dostatek talentů. Oni sami to dokazují v nejlepších evropských klubech. Co by si ale čeští trenéři přáli je, aby s mužstvem mohli pracovat dlouhodobě, aby v něm bylo co nejméně změn a drželo se své koncepce v ne příliš změněné podobě. Aby nejlepší hráči neodcházeli, ale naopak, aby do týmu mohl přijít hráč, který v koncepci chybí. Tak to v zahraničí funguje. V naší lize se ale příliš často setkáváme s tím, že hráči po jedné vydařené sezoně okamžitě odcházejí. Tady každý hráč, který alespoň trochu vyčnívá a je o něj zájem, tak během 1 roku odchází. Je to pochopitelné, chce se dostat ven a finančně tak zabezpečit sebe a svou rodinu. Pro 15letého kluka jít takhle někam do světa je však dost brzy. Samozřejmě by to šlo říct ne, ale v tom případě vy musíte vědět, že do toho mužstva budete dávat 50 mil ročně a nic se vám nevrátí. A kdo je dneska ochotný vám dát 50 mil na fotbal?

Pokud klub dostane lákavou nabídku a hráče prodá, nemůžeme mu nic vyčítat. Pro české týmy je to jediný velký zdroj peněz a jsou na něm existenčně závislé. Česká liga žije z prodeje hráčů. Složení mužstva, ale i celá hra se následně mění a fanoušci se po pár měsících setkávají s „jiným“ týmem. Když už jde mužstvo výkonnostně nahoru, vedení do něj sáhne. Dva nadprůměrní hráči, kteří patřili do kostry týmu, po sezoně budou pryč. Když je nekoupí Sparta nebo Slavie, tak někdo z venku. A nabídne-li někdo za hráče 20 mil korun, tak by byl prezident klubu blázen, kdyby to odmítl.

„To je prostě velký problém a z tohoto důvodu jsou ty naše družstva stále jen „nakročena“ do velkého fotbalu. My jsme s Baníkem vyhráli ligu, ale okamžitě odešel brankář Laštůvka na Ukrajinu, Heinz do Německa, Matušovič a Pospěch do Sparty, Bolf do Francie. Celý tým se vám rozuteče, někdo třeba už skončí, jako to bylo s Radkem Látelem“, vzpomíná Komňacký.

Podle tiskového mluvčího FC Slovan Liberec Lukáše Váni je to doslova začarovaný kruh. Kvalitní výkon od hráčů nelze očekávat při poloprázdných tribunách. „Nejzačarovanější kruh je ten, že hráči nehrají naplno, protože je k tomu nehecuje tribuna a naopak. Když tady bude narváno, bude to úplně něco jiného. Viděl jsem to, když jsme hráli někde, kde byl „plný dům“, fanoušci hráče hnali, motivace je velká, nikdo si nedovolí vypustit balon. Když je tu 3000 lidí a slyšíte každého důchodce, jak na vás pořvává: „Tys to zas kopnul“, tak se nedivím, že to i ty kluky otráví. Jsou to spojené nádoby a jedno bez druhého se nedá vyřešit. Ani v Anglii nebudou hrát na 100%, když budou mít poloprázdný stadion“, říká přesvědčivě Váňa.

Prodej nejlepších hráčů ale nemusí zůstat jediným zdrojem financí. Peníze přinášejí i velice bohaté evropské soutěže. Mistr a vicemistr české lig hrají předkola Ligy mistrů, třetí tým má právo bojovat v Poháru UEFA. Snaha o kvalitní hru a výsledky se tak může zdvojnásobit a vedle prodeje hráčů se klub na nějakou dobu zabezpečí i dotacemi z Champions League. Dostat se tam je snem nějakých pěti, šesti českých týmů: Sparta, Slavie, Liberec, Teplice, Brno, Ostrava. To jsou kluby s tradicí a vybudovaným zázemím, a probíjení do LM je pro ně o image, ale i o návštěvnosti. Čím víc může klub nabídnout zajímavých hráčů nebo mužstev, které budou na jeho hřišti hrát, tím se zvyšuje jeho prestiž.

„Pro mužstvo, jako je třeba Liberec, je zviditelnění na mezinárodní scéně hodně důležité. Teď jsou ve finále Poháru ČMFS, mají zajištěnou účast v Poháru UEFA a přinese to jen další pozitiva. Je to taková nadstavba. Máte možnost sem přivést špičkové kluby. Hrál tu AC Milán, to byl toho času nejlepší klub na světě. A normální člověk ho nikdy naživo neuvidí a oni s ním hráli vyrovnaný zápas! To je pro fanouška něco téměř neuvěřitelného a neskutečně to zvyšuje image toho klubu. A na takovou zábavu lidé rádi přijdou“, uvádí příklad jablonecký trenér.

Kvalitní hra přináší nejen skvělý zážitek ze hry, ale i další specifickou věc, na kterou většina oddaných fanoušků čeká a vyžaduje ji. Je to vítězství. Jak zmínil pan Komňacký, divák se těší, že uvidí soupeře na kolenou, jejich trenéra držícího se za hlavu a pocítí vítěznou euforii svého týmu.

Zažil pravý boom fotbalu ve vítězné sezóně v Ostravě. Hrál většinou kolem 5. místa a najednou se začalo vyhrávat, Baník byl první...dříve chodilo max. 6000 lidí a najednou bylo vyprodáno. Odehrál se zápas a na druhý den už stála 200 m dlouhá fronta na lístky na další domácí zápas. A největší dárek pro tatínka nebo pro dědečka byl, když mu někdo koupil lístek na zápas. A přitom Bazaly, pokud jde o zařízení a materiální vybavení, jsou velmi průměrné. Kvalitní hra a vítězství tedy zaručeně diváky do ochozů přivedou. Podobné to bylo i v Ružomberku. Když přišel na post trenéra, chodilo do hlediště 1000 lidí, skoro nikdo. Pak se ale vše otočilo, stali se mistry a bylo plno. „Když se mužstvu nedaří, je hodně těžké diváka do ochozů dostat. Třeba v Ostravě za každého diváka nad 5000 dostávali hráči ještě 10 Kč. Byla to taková pobídka, y hráli ještě lépe a lidi chodili. A když lidi chodili, hrálo se dobře“.

4.2 KVALITA TRENÉRŮ

Podle slov jabloneckého kouče je to i po té trenérské stránce v pořádku, i když čeští trenéři nedostávají příležitost v těch nejlepších mužstvech. Fotbalová teorie i uplatňování nejnovějších poznatků do praxe fungují. To, že se neprosazují na západ od hranic, je do značné míry dané jazykovými problémy. „Já neznám nikoho ze své generace, kdo by uměl tak dobře anglicky nebo německy, aby mohl jít ven. A bez toho, že byste tím jazykem vládli dokonale, je to pak hodně těžké. U mnoha z nich je trenérská filosofie založena na komunikaci, slově a vysvětlení a to dělat přes tlumočníka je problematické. Člověk by byl rád, kdyby naši trenéři trénovali nejlepší světová nebo evropská mužstva, ale tohle je spíš úkol pro tu mladší generaci trenérů, protože dnes mají tolik možností k získávání poznatků, jak z televize, internetu, stáží nebo kurzů. To vše je zárukou toho, že se v dohledné době na odpovídající úroveň dostanou“.

Ačkoli jsou tedy naši trenéři považováni za dostatečně kvalitní, nesetkáváme se v našich zeměpisných šířkách a délkách s tím, že by u kormidla jednoho mužstva trenér vydržel např. pět, sedm let, jak je tomu v jiných zemích. O práci je většinou připraví kratší či delší neúspěch mužstva. U klubů z nižších pater tabulky, která např. nevyhrála 8 kol v řadě, se trenéři drží poměrně dlouho. Tedy v rámci ČR. Nepodávají demise, dostanou i příležitost v následující sezoně. Na týmy, které bojují o titul a pohárové příčky, jsou

kladeny daleko větší nároky a sebemenší neúspěch ihned rozhoupe trenérskou židli. Kvalitní týmy jsou pod velkým tlakem médií a samotného vedení. Snaží se odvádět kvalitní práci, někdy se však nedaří na 100%. Objeví se více zraněných hráčů, los přivede do cesty 3 těžké soupeře v řadě a ztráta bodů se pak těžko dohání. Co ale brání v tom dát trenérům větší důvěru v dlouhodobější práci s týmem?

Pokud mužstvo padne do herní krize, první, kdo je propuštěn, je většinou trenér. Občas je ještě dříve exemplárně vyhozen hráč, aby se dalo dalším najevo, že takhle to dál nejde. Vedení tedy odvolá trenéra se slovy, že již nemá klubu co nabídnout a že hráči potřebují nový impuls. To je takové oblíbené zaklínadlo naší ligy. Příčin neúspěchu může být však více. Jedním z nich je i nerovnováha mezi ambicemi a možnostmi týmu. Když šéf klubu deklaruje, že chce hrát do 3. místa a mužstvo na to herně nemá, je to problém. Ten se pak nachází pod daleko větším tlakem, což je v neprospěch družstva a sportovních výsledků. Ve vedení extraligových týmů se často objevují bohatí lidé, kteří jsou spíše fanoušky fotbalu. Dostatečně mu nerozumí, nemají s ním žádné zkušenosti a snaží se co nejdříve zviditelnit a zhodnotit peníze, které do něj vložili.

Bohužel to nefunguje jako u českého národního týmu, kterému velí Karel Brückner již sedmým rokem. A to i přesto, že hra ani výsledky v kvalifikacích, přípravných zápasech nebo na MS v Německu nebyly vždy ideální. Za opětovanou důvěru se reprezentační trenér odvděčil českému fotbalu plnou měrou. Se svým týmem se probojoval na ME 2004, 2008 i na MS 2006.

přišel do Manchesteru United jako manažer 6. listopadu 1986. Z prvních třinácti utkání vyhrál pouze tři. Přesto v této pozici setrvává již 21 let. Během své kariéry si prožil i neúspěch, s ManU skončil v sezoně 1988/1989 11., v ročníku 1989/1990 dokonce 13. Fanoušci pochopitelně žádali jeho rezignaci. 17. května 1990 ale vyhrál se svým týmem FA Cup a úspěchy začaly postupně přicházet. V sezoně 1992/1993 Manchester konečně získal titul v Premier League. Čekal na něj 26 let a Alex Ferguson byl zaslouženě vyhlášen Manažerem roku.

4.2.1 KVALITA MLÁDEŽNICKÝCH TRENÉRŮ

S trenéry dospělých fotbalistů jsou většinou spokojeni i samotní fotbalisté. Rozdílný názor však mají na muže, kteří mají v péči nejmenší hráče. O této problematice jsem si povídala s prvoligovým hráčem Mostu a bývalým tahounem Bohemians Praha, Jiřím Šislerem. „Podle mě je tady v Čechách největší problém s tím, jak se věnujeme nejmenším dětem. Pohybuji se ve fotbale již delší dobu a s tímhle se setkávám bohužel velice často. Ti, co potřebují základy, trénují rodiče, co fotbal v životě nehráli. Co jim to dá? Místo toho, aby tam byli právě ti nejzkušenější trenéři a dali jim techniku, tak oni běhají a dělají kolikrát fyzičku! A to je hrozně špatně, protože pak dál, když se naučí ovládat balon, tak mají na všechno daleko víc času. Taktiku se naučí v dorostu a dospělých, to už není nic hrozného, když už má hráč základy a umí se orientovat. Přijde mi, že tady jde už od nejmenších každému jen o výsledek a pak někteří z nich vůbec nehrají, protože je to v tomhle dětském věku otrávil. Tomu se nelze divit“.

To je dost silný handicap ve srovnání s největším rivalem fotbalu v Čechách, hokejem. Práce s elévý a mládeží je na takové úrovni, že se na jejich tréninky jezdí dívat experti ze zahraničí. Věhlasná je především naše „gólmanská škola“. Starostlivost a péče vychází z toho, že lidé kolem hokeje vědí, že největší potenciál je právě v těchto začínajících bruslařích. Poctivá každodenní práce s nimi se mnohokrát vyplácí a hlavně přináší úspěch českému hokeji. Je to vidět na kvalitě hokejové extraligy, na jeho oblíbenosti u nás a na mnoha titulech Mistrů světa.

5 NEVĚROHODNOST

5.1 NEVĚROHODNOST FOTBALU V ČESKÉ REPUBLICE

Jaký je obraz dnešního fotbalu u nás? Proč jsou diváci tolik nedůvěřiví? Je pravda vše, co se mezi lidmi povídá? Asi to nebude tak jednostranné. Fotbalu každopádně uškodila nedávná minulost, kdy se korupce prokázala a mluvilo se o ní na veřejnosti a v tisku. Podplácení, domlouvání výsledků, tajné schůzky šéfů klubů a rozhodčích. To vše teď vrhá na fotbal temný stín a nebude jednoduché lidi přesvědčit o stále větší čistotě fotbalu. „Spoustě lidí vadí simulování hráčů. Proč mám jít na fotbal, když mi tam fotbalista 3x spadne, jednou mu to rozhodčí sežere, zapíská penaltu a ovlivní tím zápas? Osobně si myslím, že je to stále malá věrohodnost fotbalu. Když jsme byli namočení v korupční aféře, tak ten rok poté návštěvnost klesla o 1500 – 2000 lidí v průměru, to je hrozně velké číslo. Ale jak říkám, ten hlavní problém je, jak je tady fotbal vnímám. 90% lidí teď ke konci ligy si myslí, že už se prodávají zápasy a to je strašný problém. Je to ten špatný obraz fotbalu. Když se podíváte na hokej, tam se ty spekulace taky občas vyrojí, ale ne v takové míře, jako ve fotbalu“, poodhalil zákulisí Váňa.

Korupce jako taková je těžko uchopitelná. Proto raději volíme slovo *nevěrohodnost*. Všechno je to na základě „jedna paní povídala“. „Myslím si, že to aktuálně není o zkorumpovatelnosti rozhodčích, ale o jejich kvalitě. Když seká jednu chybu za druhou, tak to zápas ovlivní a diváky to štve. Primárně ho nemusí podezírat z toho, že je podplacený, ale vidí, že je špatný, že to nezvládá. Kouskuje hru, nemá to tempo jako v anglickém fotbalu. Diváky také hodně ovlivňuje to, že mají možnost srovnávat. Když si zapnete TV a podíváte se na Ligu mistrů, na anglickou ligu a pak přijdete sem, máte pocit, že je to trochu jiný sport. Nehraje se tady tak kvalitní fotbal. Ani by nemusel být tolik kvalitní, ale ve větším tempu. Bylo by to o něčem jiném, lidi by to strhlo. V Anglii horší hru nedovolí samotná společnost, je to o mentalitě. Je to o tom, že Čech je „vyčůraný“. Angličan do toho půjde naplno. Tady to tak bohužel není“, vysvětluje Váňa.

S tím, že je pro český fotbal slovo „nevěrohodný“ to pravé, souhlasil i trenér Jablonce. Pohlédl na vše ale z trochu jiné perspektivy a překvapivě vyzdvihl český fotbal ve

srovnání s východními zeměmi. „Já mam takový dojem, v porovnání se zahraničím, třeba tím Ruskem nebo Slovenskem, kde jsem působil, že náš fotbal je takový čistší. V porovnání se Slovenskem je tady fotbal celkově na lepší úrovni, co se týče vybavení, ale i kvalitativně atd. A v porovnání s Ruskem je tu ta důvěryhodnost mnohem větší. Naposledy jsme se s něčím, co bychom mohli pojmenovat korupcí, setkali, myslím v Plzni, před 2 roky. Taková ta nedůvěryhodnost je podle mě spíš přetrvávající stav z minulosti a v současné době, jsem tu 8 měsíců, jsem se tady s ničím podobným nesetkal“. Jako zemi obrovských kontrastů a neustálých překvapení známe právě Rusko. „Je tam hodně peněz a těch mocných lidí, kteří se chtějí dostat ještě výš je tam hodně. Jejich vztah je takový majetnický. Oni vědí, že peníze jsou všemocné a oni to nepřenášejí jen do byznysu, ale i do fotbalu. Když jsme byli namočení v Rusku do bojů o záchranu, tak mi šéf klubu řekl, že teď už to není otázkou tréninku, teď už je to jen otázka peněz. On teď ten klub zachrání, ne my na tom hřišti. A tu ligu se mu podařilo zachovat. Platy hráčů 2. ruské ligy jsou neporovnatelné s tím, co mají hráči tady“, uvedl Komňacký.

Malá důvěra se týká i složek, které se kolem fotbalu pohybují. Jde zejména o policii, starající se o pořádek a klid na stadionech. „Mám taky dojem, když jsem byl na fotbale v Anglii, že tamní lidé mají k fotbalu jakousi úctu. I k policistům a lidem, kteří mají tu ochranu na starosti. Tady v Čechách úctu k policistovi nebo vojákovi nevidíme. To tady prostě není. Postavení strážce pořádku je v zahraničí na jiné úrovni. U nás nemáme k policii takovou důvěru. Kolikrát si ani nepřipouštíme, že je to složka, kterou si sami platíme a která by nás měla chránit, protože to tak nevypadá. Má to určitý vliv v minulosti, resp. v komunismu, kdy se lidé navzájem udávali, létaly zbytečné pokuty apod. Dnes se ve složkách policie objevují takoví lidé, kteří by sami potřebovali být pod ochranou. Pracují v ní muži, kteří jen chtějí chodit s obuškem, nebo s pistolí, nebo si do někoho bouchnout. Na stadionu se pak přímo těší na ten zásah, že někoho udeří. Výběru policistů by měl předcházet tvrdší výběr, přísnější kritéria, psychologické testy apod., ale protože jich je tak málo, může jít k policii téměř každý. A to je špatně. A jestliže mluvíme u fotbalu o jakési „tušené“ korupci, tak u policie každou chvíli někoho vyhadzují, protože se nechal podplatit, někoho podplatil nebo něco ukradl. Kordony na stadionu vůbec nemám rád. To do fotbalu to nepatří a navíc je to jako rudý šátek na toho býka v podobě fandů. Oni se někdy už ani nesoustředí na fotbal, hází po

policistech lahve, nemají z nich žádný strach, chrání je anonymita davu a provokují. Kdyby tam ti policisté nebyli, kolikrát by to bylo lépe“, zamýšlí se zkušený trenér.

5.2 ZAHRANIČNÍ KORUPČNÍ AFÉRY

Červnový protestní pochod fanoušků Sheffieldu United k britskému parlamentu. To byla odpověď příznivců klubu, kteří se nechtěli smířit s pádem do druhé anglické ligy. Sheffieldský protest svědčí o tom, že podezření z nekalých výsledků není zdaleka jen českou specialitou. Nevyhne se mu Premier League ani další prestižní soutěže. Klub se zlobí, že se na jeho úkor v Premier League udržel West Ham, který „zázračně“ zvítězil na Old Trafford, hřišti už jistého mistra z Manchesteru. Jediný gól dal Argentinec Tevez, který přestoupil do londýnského klubu neoprávněně. Navíc se spekulovalo o Tevezově přestupu do Manchesteru a útočník byl spatřen, jak s jeho hráči bujaře slaví titul.

Protikorupční jednotky zkoumaly informace o údajných nelegálních provizích vyplácených při přestupech hráčů a o dopadu těchto nekalých praktik na majitele a akcionáře klubů. V souvislosti s vyšetřováním korupce bylo během listopadu zatčeno pět osob včetně trenéra prvoligového Portsmouthu Harryho Redknappa. Mezi zatčenými, kteří jsou podezřelí ze spolčení za účelem zpronevěry a falšování účtů, je i výkonný šéf Portsmouthu Peter Storrie. V září byl zatčen 28letý Londýňan a předtím v květnu 61letý muž z Manchesteru podezřelý z praní špinavých peněz. Separátně bylo přezkoumáno několik stovek přestupových smluv. Závěrečná zpráva obsahovala pochyby o čistotě 17 hráčských transferů a aktivitách pěti klubů

Nejzprofanovanější je v tomto směru Itálie, kde před minulou sezonou padaly tvrdé tresty za prokázané ovlivňování zápasů. Potrestán byl mimo jiné odečtením osmi bodů AC Milán, Juventus Turín, další z gigantů, byl dokonce přeřazen o soutěž níž. Jak ale tvrdí mnoho trenérů, nic se ale stejně nezměnilo. Itálie je v tomto směru velmi liberální a myslím si, že se brzy může těšit na další kauzy. Výsledky závěrečných kol dvou nejvyšších soutěží v Itálii víceméně potvrdily slova trenérů. Například Vítěz Ligy mistrů a italský šampion AC Milán prohrál se zachraňující se Regginou, na jejíž

vítězství byl v českých sázkových kancelářích vypsán nizoučkový kurz 1,2:1. Ve druhé lize vyhrály všechny týmy hrající o udržení. To nebývá moc častým jevem. Podezřelých zápasů rozhodně neubývá:

Manchester United – West Ham 0:1.

Outsider se zachránil v lize na půdě mistra, jemuž o nic nešlo.

Předposlední kolo 2. ligy v Anglii.

Vyhrály všechny týmy se šancí na baráž o Premier League a mužstva se šancí na záchranu.

Reggina – AC Milán 2:0.

AC už měl jisté předkolo Ligy mistrů, Reggině šlo o záchranu.

Poslední kolo 2. ligy v Itálii.

Spezia vyhrála 3:2 na půdě postupujícího Juventusu, zvítězili i její dva konkurenti v boji o udržení.

Za porušení pravidel byl West Ham potrestán astronomickou pokutou 231 milionů korun, body mu však byly ponechány, takže do 2. ligy putoval Sheffield. Devětačtyřicet britských poslanců podepsalo petici za sesazení West Hamu. Jeden z nich se dokonce postaral o vzrušení v parlamentu, kdy slovně napadl ministra sportu, aby vysvětlil, proč se s West Hamem zacházelo jinak než s jinými týmy v minulosti.

6 DALŠÍ FAKTORY

6.1 PROSTŘEDÍ NA STADIONECH

Aby byl zážitek ze zápasu dostatečný, je potřeba myslet i na prostředí, kde se divák nachází. Zda nemá kolem nohou poházené odpadky, neprší na něj a pohodlně se mu sedí. „I když ten fotbal není třeba ideální, je dobré sedět na pěkném, zastřešeném místě. Když je pěkný trávník, není to nikde vydupané, nestojí nikde voda. Když u vchodu a východu jde vše rychle, bezpečně, když to „odsejpá“. Je tam spousta stánků... Na to už na západě předem myslí, než stadion postaví. Už když jej navrhují. Cíl je jednoduchý – aby měl fanoušek pohodlí. Dá si v klidu pívko, nemusí dlouho čekat nebo i ten párek a to nemluví o WC. Je potřeba mít příjemný pocit. Taky je to otázka peněz, když mluvíme např. o vyhřívaných stadionech, kdy odpadnou problémy na začátku jara s trávníkem plným ledu a sněhu. Ten fotbal je pak úplně jiný, mně to pak spíš připomíná Silvestr, hrát na sněhu. Jen tam chybí ty rachejtle :o)). Trpí tím kvalita hry a trpí i fanoušci. Také osvětlení. Večer za umělého světla si připadám jako na divadle. Je to něco jiného, je to takové slavnostnější, můžete navíc hrát večer, divák nemusí spěchat z práce, je to pro něj pohodlnější a je krásně všechno vidět. To jsou všechno věci, které přicházejí s časem, vše se zlepšuje. Před 15 lety nebyl žádný vyhřívaný stadion, dneska jich je snad 10, jde to sice poměrně pomalu, ale kupředu to jde“, hodnotí Komňacký.

V Anglii se nechodí jen na samotný fotbal, návštěva stadionu je silný a především kulturní zážitek. Jak se s tímto hlediskem perou lidé kolem fotbalu v Liberci? „Hlediště je rozdělené podle sektorů. Vše je oddělené. Ze sektoru kotelníků tedy žádné nebezpečí nehrozí. Co se týká rodin s dětmi: my nechceme jít směrem, jako šla Sparta, která má rodinnou tribunu. Chceme, aby lidé pochopili, že bezpečno je u nás na jakémkoli místě. Máme tu i dětský koutek, ze kterého je výhled na fotbal. Děti si hrají, když mají chuť, tak se dívají. Je tam s nimi dozor. Já jsem to poznal na vlastní kůži, když jsem vzal dceru poprvé na fotbal, po 20 minutách se chtěla projít, pak zmrzlinu, prostě pořád něco. Fotbal ji za chvíli přestal bavit. Máme ho tu něco přes rok. Plánujeme i další akce pro rodiny, aby si sem zvykli chodit a návštěva stadionu pro ně byla kulturní záležitostí“, chce se anglickému vzoru přiblížit Váňa.

6.2 SPORTOVNÍ KONKURENCE

Jde především o výchovu vlastních fanoušků, kteří si fotbal zamilují a budou se k němu po další desetiletí rádi vracet. Zvláště v našem regionu je konkurence mezi sporty velmi velká a sporty samotné tak v rámci Severních Čech o své fandý doslova soupeří. Liberec je vnímán jako velmi sportovní město, to ví i mluvčí Slovanu. „Je to i tím, že tady v Liberci je opravdu velká sportovní konkurence. Na jakýkoli sport si vzpomenete, ten hraje nejvyšší soutěž: hokej, basketbal, volejbal, florbal. Nabídka je pestrá a člověk si pak vybírá podle svého gusta“.

V podobné situaci, nepříliš lichotivé ohledně návštěvnosti, je i trenér jabloneckých fotbalistů. „Je to ale i otázka např. Brna, ten region na to musí být dostatečně silný, aby ty fanoušky vyprodukoval. V Jablonci by taky přišlo 6 – 7000 fanoušků, ale už ne 20 000. Je tu kolem Liberec, Boleslav, a to jsou všechno moderní sportovní města...“.

Jako největší konkurent je pochopitelně vnímán náš národní sport – lední hokej. Živější atmosféra, rychlejší hra, mnoho akcí. To vše jsou atributy, které fotbalu v Čechách chybí. Fotbal nemusí být nejkvalitnější v Evropě, stačilo by, kdyby se prozatím alespoň tempo hry trochu přiblížilo západním zemím.

6.3 PRODEJ A OBRAZ FOTBALU

V propagaci fotbalu v porovnání se západními zeměmi jsme poněkud pozadu. V Německu nebo Anglii se ligovému kolu věnuje 6 stránek v několika novinách před každým utkáním. U nás je to pouze Deník Sport. A to je opravdu málo. Zahraniční televize vysílají 5, 6 zápasů, které si mají možnost prohlédnout tisíce dalších Evropanů. Je to o tom, že tam je fotbal fenomén, tady fenomén není. Tady je liga pomalu vděčná, když si televize zápasy vezme a vysílá je. Pak zase bohužel chybí na stadionu diváci, kteří by fotbalisty hnali svou podporou k lepší hře.

Desetitisíce opravdových a oddaných anglických fanoušků ovázaných šálami a zpívajících klubové hymny se u nás mění v desítky příznivců oblíbeného týmu. „V Jablonci chodí na zápas takových 100 lidí, kteří opravdu touží vidět fotbal, vidět svůj klub a 2 900, když počítám návštěvu 3000 lidí, přijde, protože má zrovna čas, doma ho to nebaví, šťve ho žena, jde s kamarády a tak. V Anglii je sounáležitost a láska ke klubu daleko hlubší a ryzejší. Oni si ani nedovolí klubu ublížit tím, že by něco hodili na trávník. To naopak, kdyby seděl vedle fanouška výtržník, který by hodil na plochu třeba světlici, tak by ho sám odvedl na stanici. Ta oddanost jednomu klubu u nás chybí“, lituje Komňacký.

6.4 ÚSPĚCH FOTBALU

Úspěchy v hokeji ty fotbalové jednoznačně předčí. Je to dané i tím, že vrchol ve fotbalu, mluvíme-li o národním mužstvu, je jednou za dva roky. A to je dost velký rozdíl. Hrát v hokeji každý rok o medaile je něco jiného, než se dva roky prokousávat kvalifikacemi a bát se o postup. „Já si myslím, že v hokeji jsou ty stejné nepřístojnosti, pokud jde o korupci, domlouvání výsledků, sázení atak. Ale není to slyšet, protože hokej jako sport je relativně úspěšný. Samozřejmě už nikdo nebere, že to hraje 20 lidí a na 3 světadílech vůbec nevědí, co to je, ale u nás má ohromnou tradici, něco jsme v něm dokázali, naši hráči se prosazují v té nejlepší soutěži. A tím, že naši hráči patří do celosvětové špičky, hokej dost vydělává. Když se tady půjdete odpoledne podívat na Jablonec a pak si večer zapnete Manchester United – Liverpool, tak jste jako na jiné planetě. To ani nejde srovnat. Ti nejlepší hráči budou vždycky chodit do těch nejlepších soutěží. A tu my v Česku nemáme. Chodí se za penězi. Takže, až se dostane fotbal na úroveň hokeje, nebude vydáván za takovou žumpu. Ale jestli se tam dostane... Hokej má obecně lepší výsledky, každý rok se můžeme dívat, jak naši hrají o mistra nebo o medaile. To je o národní hrdosti, o jakémisi patriotismu“, lituje pozice českého týmu protřelý trenér.

Je pravdou, že o ve fotbale není, a když, tak jednou za čas. Když fanoušci vidí, že naše kluby vypadnou v poháru jednou s Azerbajdžánci a jednou s Maďary, tak to přináší zrovna nadšení. Ve prospěch fotbalu hraje momentálně vystupování národního družstva.

Takových 12 let, od ME v Anglii 1996, se stále drží v první desítce mezi národními kluby. Nejenže jsme téměř na každém mistrovství, ale navíc tam nehrajeme žádnou podřadnou úlohu. Takže národní mužstvo má v očích veřejnosti jiné postavení.

„Já nemám obecně hokejisty rád, protože nám berou peníze :o)). Na druhou stranu musím přiznat a uznat, že hokej má lepší výsledky. Ve fotbale si dnes nemůže být nikdo jistý, že soupeře porazí. Hokej umí dobře takových 7 zemí a je jaksi jednodušší v něm vyniknout mezi těmi 20 zeměmi. Fotbal je dnes neskutečně vyrovnaný. A hlavně na ME, kde není už téměř žádný outsider. Je to mnohem těžší než na MS, kde je větší šance dostat se ze skupiny. Tedy pokud vám los přeje a dostanete třeba nějaké Arabky nebo někoho podobného“, říká František Komňacký.

6.5 VÝŠE VSTUPNÉHO

Ačkoli se vstupenky na české stadiony (od 70 do 150 Kč) zdají celkem levné a v porovnání se západem až směšně malé, nemusí to být tak úplně pravda. „Když to ale vezmete jako zábavu rodinného typu, když přijde rodina celá a připočtete k tomu nějaký ten párek a pivo, tak už je to jistý zásah do rozpočtu té rodiny. Tím spíš, že lístky si kupují lidé více z těch nižších vrstev. Ti bohatí chodí zadarmo, mají známé a dostávají „volné lístky“. Samozřejmě ten, kdo má fotbal rád, těch 100 Kč najde. Ale řekl bych tím, že se bude zlepšovat životní úroveň, tak bude chodit i více lidí“, zamýšlí se trenér.

6.6 JINÉ ASPEKTY

Na návštěvnost mají vliv i další faktory, které ji neovlivňují v takové míře, ale svou důležitost zcela jistě mají.

6.6.1 TERMÍNY ZÁPASŮ

Velký problém české ligy. Je to dost složité, když máte jít na zápas v neděli večer. To je ale již dané televizí. Na druhou stranu jsou to atraktivní zápasy, na které se divák těší.

Neděle 20.15 hod – doma jste kolem 23 hod, což je dost nevýhodné, když vstáváte druhý den do práce. A pondělí 17.15 hod – kolik lidí to může stihnout? Když je pracovní doba do 16h nebo 16.30h, pak vyzvednout děti, nakoupit,... Kolikrát si stihnete jen tak tak doma zapnout tu televizi. „Samozřejmě nám za to TV něco platí, ale produkt není tak lákavý, aby za to platila víc, takže naše argumentační hlasy jsou strašně slabé. Nejsme v takové pozici, abychom mohli říct, buď to bude v tenhle čas, nebo nic. Ty kluby peníze z televizních práv potřebují“, uvádí Váňa.

6.6.2 ATRAKTIVITA SOUPEŘE

Logický faktor. S kvalitou soupeře stoupá i kvalita hry a zážitek z fotbalu je daleko větší. Hraje se v lepší atmosféře, s dobrým týmem často přijíždí i nemalá podpora vlastních fandů.

6.6.3 POČASÍ

Daleko více fanoušků uvidíme na stadionu v létě nebo na začátku podzimu, než těsně před zimní přestávkou. Je tam zkrátka zima. Sníh nebo déšť není ani tolik atraktivní. Hřiště se pak většinou mění v bojiště, balóny se nakopávají, mizí technická hra a fotbal je nezáživný a stereotypní.

6.6.4 MOŽNOST SROVNÁNÍ

Kabelová televize a obecně televizní program je mnoho lidí dostatečným lákadlem. Podívat se doma v teple na anglickou nebo španělskou ligu, místo návštěvy českého stadionu, moc milovníků kvalitního fotbalu neodmítne. Když náhodou běží v televizi český a např. anglický fotbal zároveň a vy si přepnete kanál, rázem se ocitneme v úplně jiném světě. To se o hokeji říct nedá.

7 EKONOMIKA

7.1 EKONOMIE SPORTU⁹

Před čtvrtstoletím se ekonomie sportu začala vyvíjet jako ekonomická disciplína. První výzkumníci se zaměřovali na odhalení nebo potvrzení narůstající přítomnosti peněz ve sportu a na uvedení vztahů mezi sportem a ekonomickými a finančními toky do pořádku. Ty byly někdy posuzovány společně, nebo byly v lepším případě rozděleny a klasifikovány podle širokých klasických kritérií jako: fondy privátní a veřejné, investice a spotřeba, výdaje rozpočtové a mimorozpočtové, atd. Dnes jsou výzkumy dostatečně vyvinuté a specializované, aby pole pozorování a ekonomické analýzy mohlo být rozděleno dle linií současného členění mezi základní subdisciplíny ekonomické analýzy. Mezi ně patří:

- **veřejná ekonomie sportu**, tj. zpracování státního rozpočtu, resp. té části, která se týká sportu, subvencování sportu municipalitami a jinými místními sdruženími na sociální příspěvky z titulu placených sportovních aktivit. Aplikují se zde běžné nástroje ekonomické analýzy, např. racionalizace rozpočtové volby, analýza nákladů, kriteria započtení výdajů, alokační kriteria subvencí, kriteria daňové neutrality,
- **ekonomie spotřeby** vyvolaná sportovními aktivitami domácností. Vychází se ze socioekonomických studií o zákaznících a profilech sportovců. Následné posouzení ceny různého zboží a služeb, dnes nezbytných pro většinu sportovních disciplín, z čehož lze odvodit náklady přístupu ke sportu pro sportující participanty a nakonec poskytnout ohodnocení trhů zboží a služeb existujících díky těmto zákazníkům. Chování spotřebitelů v oblasti sportu (tzn. i návštěvníků různých sportovních utkání) je vymezeno anketami, studiemi trhu, marketingovými sondážemi, to vše díky využití techniky, jejíž existence je pozadím ekonomie sportu. Obvyklé myšlenky ekonomie spotřeby jsou uváděny do praxe: stupeň vybavenosti domácností, saturační efekt, životní cyklus výrobku, elasticita poptávky vzhledem k ceně, substituční efekt, demonstrační efekt, apod.,

- **ekonomické podmínky rozvoje sportu a sportování**, tj. studie týkající se investic do sportovního vybavení území, jeho udržování, řízení a provozní náklady sportovních zařízení včetně infrastruktury zajišťující přístup do těchto zařízení – zejména dálnic, komunikace, parkoviště, atd. Jedná se tedy o oblasti analýzy regionálního, místního a okrajově i národního územního plánování. V této souvislosti je možno hovořit o standardech vybavenosti území sportovními zařízeními, měřených urbanistickými ukazateli, často užívané jako normativy. V bývalém Československu bylo zahrnováno do problematiky občanské vybavenosti území.
- **velké sportovní akce** - události (olympijské hry, mistrovství světa ve fotbale) vyžadující komplexy sportovního vybavení tvoří jednu velmi důležitou oblast ekonomických problémů. Kromě ekonomických dopadů mají tyto velké sportovní akce další vedlejší efekty nebo-li externality - pozitivní i negativní: na rozvoj regionu, lokality. Tyto dopady zdaleka nejsou jen v oblasti infrastruktury a sportovních zařízení, ale i na obchodní toky, které vyvolávají rozvoj na trzích souvisejících se sportem (hotely, restaurace, atd.) a mediální dopady, které se dříve nebo později projeví v produktech finančního trhu. Zde se uplatňují klasické nástroje ekonomické analýzy - metody a kritéria volby investice, analýzy rentability, multiplikátory dopadu,
- **odvětvová ekonomie sportu** se zabývá nejenom problémem nabídky sportovního zboží na trhu a jeho strukturou (monopol, oligopol, stupeň rozvinutosti konkurence), ale také analyzováním užitých produkčních metod, technickými procesy užívání, ekonomickými vztahy mezi inovací ve sportu a v průmyslu, strategií firem a finanční restrukturalizací (akvizice, fúze, kapitálové účasti, splnutí). Některá vedlejší odvětví – z ekonomického pohledu ještě méně prozkoumané než je sport – začínají nabývat na významu, např. potravinářský a nápojový průmysl, stavební průmysl a veřejné práce, farmaceutický průmysl, medicínské postupy. Současný obecný pojem ekonomiky odvětví tedy zahrnuje stupeň koncentrace průmyslu, efektivitu, produktivitu, standardizaci výrobků, poznávací efekt, specializaci a diverzifikaci produkce, filiálky, stupeň kontroly kapitálu,

- **ekonomie sportovní služeb** – v této oblasti, jejíž metody jsou blízké řízení průmyslu, se výzkum týká výdajů, diváků a cen vstupenek na sportovní akce – utkání, vztahů mezi sportem a televizními společnostmi (práva přenosu) a mezi televizními společnostmi a diváky sledujícími sportovní utkání (sportovní vysílání), ale také nedokonalostmi na trhu sportovních televizních přenosů (monopol sportovních federací, exkluzivní práva určitého kanálu, atd.), na trhu sportovního tisku, reklamy na podporu sportu a sponzorování a konečně zprostředkovatelů (agentur) operujících na trhu za účelem nalezení vztahu mezi sportovními kluby, sponzory, podniky a médii,
- **ekonomie práce** v oblasti sportu, která se soustřeďuje na zlepšení fungování trhu s profesionálními sportovci, jeho dualitu a segmentaci, procedury náborů do práce, organizaci samotné práce profesionálních mužstev, odměňování těchto speciálních pracovníků, kterými jsou profesionální sportovci, trenéři, ale i organizátoři volného času mladých, zároveň také ti, kteří se starají o otázku médií a narůstající komercializace sportu a sportovních utkání,
- **ekonomie mezinárodního sportu** zahrnuje analýzu zahraničního obchodu se sportovním zbožím, internacionalizaci soutěží, utkání, produktů a trhů, sportovních akcí a jejich mediálního přenosu, ale také roli nadnárodních firem na rozmístění produkce sportovního průmyslu. Na sport jsou aplikovány nástroje mezinárodní ekonomie: saldo dovozu sportovního zboží, stupeň penetrace vnitřního trhu, indikátory mezinárodní specializace a teorie mezinárodní směny.
- **demografie sportu** je okrajově svázána s ekonomikou sportu. Ekonomové doprovázeni sociology se aktivně účastnili sporů o metodách vyčíslení počtu aktivních sportovců a tedy nevyhnutelně koncepčních debat o definici sportu a sportovců, které byly a budou stále velmi urputné.

Silně pragmatickým je jedno z posledních rozšíření působnosti ekonomiky sportu. Zahrnuje v současnosti nejčtenější výzkumné práce týkající se zpráv o ekonomických tématech vyplývajících nejčastěji z programů řady interdisciplinárních konferencí. Jsou to především monografie, popisné studie, případy nejčastěji přecházející na správu a vedení sportu a hledání finančních zdrojů. Tyto zdroje jsou hledány pro kluby,

sportovní události, sportovní odvětví a někdy také pro tiché společnosti, kteří financují výzkum. Tím v ekonomii sportu jsou:

- odpovědné finanční řízení sportovních klubů, lig a svazů (federací),
- spravování infrastruktury daného území,
- organizace a řízení sportovního procesu,
- správa a řízení sportu ve veřejné správě, tzn. v obci nebo jiném společenství,
- finanční řízení profesionálního týmu,
- řízení obchodních nebo průmyslových podniků na trhu v oblasti sportu,
- organizace sportu v podnicích.

Došlo tedy k čistému přírůstku informací a vědomostí na jedné straně a reálnému rozšíření oblasti, kterou ekonomie sportu pokrývá, na straně druhé. Tento pokrok byl dosažen během posledních dvaceti let s určitou akcelerací v posledních sedmi až osmi letech. Podíváme-li se na základní publikované údaje, zjistíme, že jsou konstruovány velmi rozdílnými metodami na základě odlišně shromážděných údajů a tedy mnohé z nich nejsou srovnatelné, agregovatelné a soustředitelné na stejném základě. Toto je umocněno rozdílností výchozích teorií. Zmíněná rozdílnost je nepochybně lepší než absence výchozích teorií. To je tedy druhá strana mince pokroku v ekonomice sportu.

Je třeba také upozornit na rozdílné chápání sportu existující mezi Evropou a USA. Zatímco Evropa se více přiklání k antickému pojetí sportu jako všestranného rozvoje člověka v duchu starořecké kalokagathie, pak v USA je sport chápán jako jistý druh zábavy. Zejména tomu tak je ve spojení s profesionálním sportem. Proto se též ekonomický výzkum v USA zabývá především profesionálním klubem, hráčem a dílčími ekonomickými vztahy, které v jeho rámci existují, včetně vztahu k ligám.

7.2 FINANCOVÁNÍ SPORTU V ČR⁹

Příjmy zastřešujících organizací tvoří z velké části dotace ze státního rozpočtu a příjmy z výtěžku Sazky, v malé míře pak příjmy z vlastní činnosti organizace.

Ze státního rozpočtu je možné získat dva typy účelových dotací:

- neinvestiční,
- investiční.

Na dotace není právní nárok. Výše dotace nesmí přesáhnout 70 % rozpočtovaných ani skutečných výdajů na daný projekt a je nutno ji vyčerpat do 31. 12. daného roku. O dotaci může žádat pouze platně zaregistrované občanské sdružení s hlavní činností v tělovýchově a sportu s působností v minimálně deseti krajích České republiky. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) vypisuje grantový program pro daný rok. TJ a SK podávají žádosti na svoje zastřešující organizace, které provedou první selekci a zašlou sumář požadavků na MŠMT. Klíčem pro rozdělení (alokaci) peněz je evidovaná hodnota majetku a počet členů jednotlivých zastřešujících organizací. Sestavená komise pro výběrové řízení schválí vybrané požadavky zastřešujících organizací a přidělí jim příslušné podíly. Výsledek je pak zveřejněn na internetu, čímž je zajištěna veřejná kontrola.

Stát vypomáhá osmi programy neinvestičních dotací, přičemž základní členění je z hlediska reprezentace:

- státní sportovní reprezentace a talenty (Státní sportovní reprezentace, Sportovní centra mládeže, Sportovní talenty),
- veřejně prospěšné programy neboli Sport pro všechny (Podpora sportovní přípravy žáků tříd na ZŠ, Národní program rozvoje sportu pro všechny, Údržba a provozní výdaje TZ, Sport a škola, Sport zdravotně postižených).

Z hlediska rozvoje materiálně technických podmínek sportu se poskytují peníze přes:

- program na pořízování a technické zhodnocení investičního majetku v tělovýchovných a sportovních organizacích,
- program na pořízování a technické zhodnocování investičního majetku ve sportovní reprezentaci.

V prvním programu se jedná o dotace na zlepšení obecné vybavenosti sportovních a tělovýchovných zařízení při TJ, tzn. v oblasti sportu pro všechny. Jedná se zde o doplňování a zlepšování občanské vybavenosti sídel. Druhý program je co do svého

objemu podstatně menší a přidělené investice jsou věnovány na zlepšování podmínek tam, kde se připravuje sportovní reprezentace a talenty. V současnosti jsou investice pro reprezentaci poskytovány především přes základní střediska, kde probíhá příprava reprezentačních družstev a přes sportovní svazy. Na sport pro všechny jsou poskytnuty dotace na jednotlivé TJ. Vše probíhá opět přes zastřešující občanská sdružení¹².

Dotace sportu putují přes MŠMT ze státního rozpočtu. Mimo tyto dotace schvaluje každoročně poslanecká sněmovna mimořádné dotace, které již neprocházejí přímo přes MŠMT, ale jdou z Všeobecné pokladní správy rovnou do regionů. Kraje a města schvalují svoje vlastní programy podpory sportu¹¹.

Finanční toky z výtěžků loterijní společnosti Sazka, a. s. prochází rovnou do zastřešujících organizací, neslouží k podpoře a dalšímu navyšování vládních programů.

Český svaz tělesné výchovy (ČSTV) je zastřešující organizace, která přerozděluje státní dotace a finance přicházející ze Sazky. Sdružuje 72 sportovních svazů, mezi nimi i ČMFS.

7.3 FINANCOVÁNÍ FOTBALU

Největší rozdíly mezi anglickou a českou fotbalovou ligou jsou vidět právě v hospodaření a získávání financí. Zatímco nejbohatší český klub AC Sparta Praha pracuje s 250 mil. Kč, anglický gigant Manchester United má k dispozici téměř 2 miliardy liber. Obrovské zisky ze vstupenek (až 80%), prodeje oblečení a výrobků s logem klubu, restaurace, hotely a zábavní parky v areálu sportovních stadionů a tréninkových komplexů. To vše dělá z těchto ekonomicky vyspělých klubů skvěle prosperující firmy.

Největším podíl v rozpočtu českých klubů mají peníze z prodeje vlastních hráčů. Pokud není klub schopný samofinancování, je téměř odsouzen k záhubě. Objeví-li se hráč nadprůměrných kvalit, je okamžitě nebo po skončení sezóny prodán. Hráči sami se

tomuto kroku nebrání. Jsou si vědomi toho, že se zde nehraje nejkvalitnější fotbal, chtějí se dostat do dobrého klubu a v neposlední řadě se finančně zabezpečit.

Další peníze přichází od státu, fotbalového svazu a samozřejmě sponzorů. Právě sponzoring je ale v českém fotbale velkým problémem, chybějí mu totiž velcí sponzoři a s nimi spojené finanční injekce. Ti mají strach především z korupce. Nechtějí do fotbalu vkládat velké částky, o něž by mohly bez jakéhokoliv zisku záhy přijít. Český fotbal není tak atraktivní, aby automaticky znamenal jednu z nejvýhodnějších příležitostí ke sponzoringu.

7.3.1 ČESKOMORAVSKÝ FOTBALOVÝ SVAZ (ČMFS)

Rok založení: 1901

Předseda: ing. Pavel Mokří

Počet týmů: 30.500

Počet registrovaných hráčů: 670.000

obr. 7 Logo ČMFS

Nejlepší umístění na MS: 1934 v Itálii - 2. místo, 1962 v Chile - 2. místo

Partneři a sponzoři:

Hlavní partner - Gambrinus

Partneři reprezentace - Puma, Hyundai, T-Mobile

Další partneři - McDonald's, Adidas, Tipsport, Danone, Coca Cola

obr. 8 Gambrinus

7.3.2 ANGLICKÁ FOTBALOVÁ ASOCIACE (FA - THE FOOTBALL ASSOCIATION)

Rok založení: 1863

Rok přijetí do FIFA: 1905

Předseda: Geoffrey Thompson

Počet týmů: 38.000

Počet registrovaných hráčů: 1.330.000

Email: info@TheFA.com

obr. 9 Logo Fotbalové Asociace

Nejlepší umístění na MS: 1966 v Anglii - 1. místo, 1990 v Itálii - 4. místo

Partneři a sponzoři:

Hlavní partner - Nationwide Building Society

Partneři reprezentace - Umbro, Carlsberg, National Express

Další partneři - McDonald's, E. ON, Tesco

obr. 10 Nationwide BS

8 MOŽNOSTI ZLEPŠENÍ NÁVŠTĚVNOSTI FOTBALU

Fotbal v Česku je velmi populární a byla by velká škoda nedat příležitost všem. I těm nejmenším. Pokud se ale prostředky na rozvoj celého českého fotbalu budou utápět v černých korupčních dírách, neposuneme se nikam. Kvalita hráčů se odvíjí od nejmladších věkových kategorií.

Co je třeba zlepšit:

- 1) **Pořadatelská služba** - Zpravomocnit jejich konání. Je třeba zvýšit počet pořadatelů a zároveň změnit zákon tak, aby směli zasahovat. Dosud to mohou jen policisté.
- 2) **Vyšší tresty pro rowdies** - Zpřísnit legislativu, aby rowdies za řádění nevyvázli jen s pokutou. Donutit "recidivisty", aby se v době zápasu hlásili na policii. Pokud v Anglii něco hodí na hřiště, hrozí jim i vězení. Použití světlic, rasistické skandování či vstup na hrací plochu - to vše je trestný čin. A hlavně se nemusí několik let vůbec dostat na fotbal. Bývají zpravidla odsouzeni do čtyřiašedesáti hodin. Všichni by si měli vzít příklad z toho, jak to tu funguje.
- 3) **Kamerový systém**
 - Zvýšit počet kamer, aby bylo možné výtržníky identifikovat. Zároveň je ale nutná změna zákona: Na stadionech kamerové systémy jsou, ale zákon klubům neumožňuje označit výtržníky.
 - Zapojit do kontroly i „stewardy“ hlídající jednotlivé sektory.
- 4) **Důkladnější kontroly u vstupu** - Ideální jsou bezpečnostní rámy, které zatím fungují jen v hokejové O₂ Aréně. Lidé se chodí na fotbal především bavit, relaxovat a fandit.
- 5) **Perimetry** - Ve vyspělých fotbalových zemích mají stadiony tzv. perimetry, což jsou jakési bezpečnostní okruhy. U prvního jsou zábrany a pořadatelé vizuálně kontrolují vstupenky. U druhého se provádí elektronická kontrola lístku a

celková prohlídka fanouška. Děje se tak v místě dostatečně vzdáleném od stadiónu.

- 6) Přísnější kritéria pro stavby a opravy stadiónů** - V katastrofálním stavu je infrastruktura některých našich stadiónů. Co je platné, že diváci projdou důkladnou kontrolou u vchodů, když fanoušci z ulice mohou těm již zkontrolovaným prostrčit pyrotechniku skrz plot nebo hodit přes zeď. Musí vznikat nové stadióny, jakým je slávistický v Edenu. Má již perimetry, kterými fanoušci nic nepronesou. Je to stavba budoucnosti, při jejíž realizaci klub dbal na doporučení Evropské unie a projekt konzultoval i s policií. Všechna kritéria musí být uvedena v licenčních podmínkách, bez jejichž splnění nebude klub vpuštěn do první ligy.

Je také důležité **dbát na prostředí**, které obklopuje nejen samotný stadion, ale i vlastní areál - co divákovi nabídne, čím ho zaujme, aby se s chutí příště opět vrátil. Pokud se návštěvník cítí dobře, rád znovu přijde a za pohodlí si připlatí. V Anglii se zaměřili na skupiny ze středních vrstev, lístky nejsou přehnaně drahé, ale ani za pár centů. Na stadiony tudíž nechodí mladiství, kteří se jinak poflakují po ulici. Na vstup prostě nemají. A vychovaní lidé si chtějí zápas vychutnat především sportovně, nepotřebují trhat sedačky nebo se prát.

Dalším kritériem je **čistota fotbalu**, nemyslím fauly a žluté karty - ty bezpochyby ke hře patří. Je nutné zlepšit obraz českého fotbalu. Co doposud udělali činovníci českého fotbalu, aby alespoň částečně očistili jméno Gambrinus ligy? Zatím se hází vina z jednoho na druhého a život plyne dál...Pár týdnů se počká, až příslušná kauza vyšumí, hříšníci se se svými soudci nějak finančně srovnají a je vše zase v pořádku. Že to není napsané v novinách, neznamená, že o tom český fanoušek neví. Ba naopak. I tam, kde je korupce téměř vymáčena, má pocit, že to nebude zas až tak čisté. Žije přeci tady v Čechách a tady je na všechno nějaký fígl.

České lize by prospělo více **vyrovnaných týmů na vysoké úrovni, kvalitních hráčů a tedy i hry**, jako je tomu třeba v Anglii nebo Itálii. Přibylo by tak kvalitních zápasů,

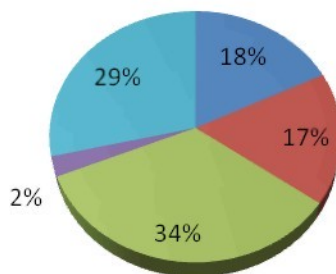
které by fanouška přitáhly. Je tu ale problém „samofinancování“ klubů, které probíhá prodejem právě těchto kvalitních hráčů. Nej kvalitnější fotbal se hraje právě v Anglii, Itálii nebo Španělsku. Pokud bychom sestavili pomyslný žebříček, krčil by se český fotbal na chvostu první desítky.

ANKETA

Co se fanouškům nelíbí, co jsou ochotni akceptovat, kolik zaplatit a co by změnili, jsem zjistila z dotazníku, který přikládám v příloze.

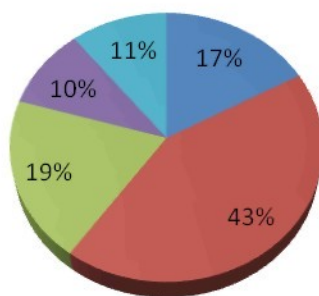
1. Vyhovuje vám částka, kterou musíte zaplatit za vstupenku na fotbalový stadion ?

■ ano ■ spíše ano ■ spíše ne ■ ne ■ je mi to jedno

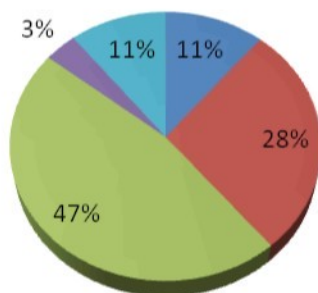
2. Kolik jste ochotni zaplatit za vstupenku na fotbalové utkání ?

■ 30 - 60 Kč ■ 60 - 90 Kč ■ 90 - 120 Kč ■ 120 - 150 Kč ■ 150 a výše

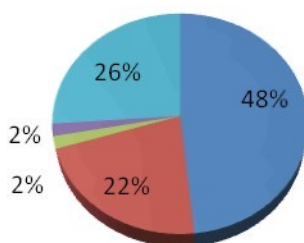
3. Jste spokojeni s prostředím na fotbalovém stadionu ?

■ ano ■ spíše ano ■ spíše ne ■ ne ■ je mi to jedno

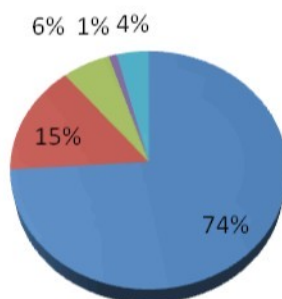
4. Kolikrát jste se setkali na českém fotbalovém stadionu s nějakou formou násilí ?

■ 1 - 5 x ■ 6 - 10 x ■ 11 - 20 x ■ 20 x a výše ■ nesetkal(a)

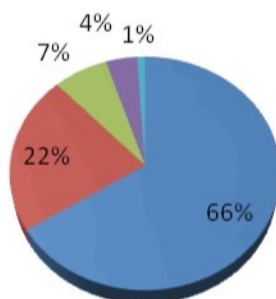
5. Vadí vám kouření na fotbalových stadionech ?

■ ano ■ spíše ano ■ spíše ne ■ ne ■ je mi to jedno

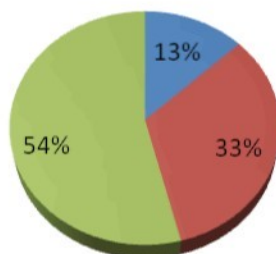
6. Zakázali byste kouření na fotbalových stadionech ?

■ ano ■ spíše ano ■ spíše ne ■ ne ■ je mi to jedno

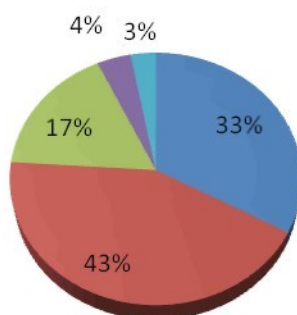
7. Chodíte na fotbalový stadion s dětmi ?

■ často ■ vyjíměčně ■ nechodím

8. Myslíte si, že mají na výsledek fotbalového utkání vliv lidé ze zákulisí českého fotbalu ?

■ ano ■ spíše ano ■ spíše ne ■ ne ■ je mi to jedno

V anketě odpovídalo písemnou/elektronickou cestou 224 lidí. Výzkumu se zúčastnilo 78 % mužů a 22 % žen. Průměrný věk dotázaných byl 38,7 let (nejmladší: 18 let, nejstarší: 72 let).

ZÁVĚR

V práci se potvrdila moje mnohá očekávání a obecná mínění. Lidé, kteří na stadion přicházejí, jsou ve více jak 33 % nespokojeni s výší vstupného. Jen 10 % by zaplatilo více jak 150 Kč, což je v Evropě normální taxa. S prostředím je nespokojeno 50 % dotázaných. Plná polovina stadionu se tedy necítí tak, jak by asi měla. Téměř polovina - 48 % - se alespoň jednou setkala s nějakou formou násilí na stadionu. Šestkrát až desetkrát každý pátý člověk. Všechny tyto faktory jsou jistým strašákem pro rodiče, kteří proto vodí své děti na fotbal jen vyjíměčně, je jich pouhých 13 %. V Anglii přitom na utkání vyrážejí celé rodiny, v areálu stráví část dne a pak jdou na zápas. Potvrdila se také prognóza o nevěrohodnosti fotbalu: 60 % dotázaných si myslí, že na výsledek utkání má vliv někdo z fotbalového „zákulisí“.

Český fotbal jsem záměrně porovnávala s anglickým. V tamní lize, se podle mého názoru, velmi dobře vypořádali jak s velkými problémy s rowdies, tak s korupčními aférami, které hanobily kolébku fotbalu. K problému se postavili čelem, v případě násilností zavedli registrace chuligánů, nainstalovali nespočet kamer a dnes za to sklízí ovoce. Nevymlouvali se na nedostatek peněz a nebáli se změn. O fanoušky, jak je vidět, nepřišli. Prvními vlaštovkami jsou Sparta Praha, která zpřísnila sankce vůči výtržníkům, a zavedla systém bezpečnostních kamer. A Slavie Praha, jež se novým stadionem v Edenu výrazně přiblížila těm anglickým. Čím více takových stadionů budeme mít, tím více radosti a bezpečí bude na našich trávnících a stadionech.

Český fotbal má i přesto ve světě zvuk. Zasloužila se o to především naše reprezentace a hráči, působící v předních evropských klubech. Pokud se jim chce česká fotbalová liga alespoň přiblížit, musí se ještě mnoho věcí zlepšit. Věřím, že za několik let se poctivou prací kolem tohoto nádherného sportu na podobnou úroveň dostaneme.

POUŽITÉ ZDROJE

1. WIKIPEDIA [online]. c6.12.2007, poslední revize 6.12.2007 [cit.2007-12-15]. Dostupné z: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Antické_olympijské_hry >.
2. MARGOTKA [online]. c15.8.2007, poslední revize 15.12.2007 [cit.2007-12-15]. Dostupné z: < <http://www.poeta.cz/povidka/fotbalovy-hooligans-v-anglii> >.
3. *Oficiální stránky Ministerstva vnitra České republiky* [online]. c2007, [cit.2007-12-19]. Dostupné z: < www.mvcr.cz/casopisy/policista/2007/08/bezpfotvb.pdf >.
4. KUBECZKA, J. *Dá se zkrotit násilí na fotbalových stadionech?* [online]. c22.4.2004, [cit.2007-12-19]. Dostupné z: < <http://www.radio.cz/cz/clanek/54123> >.
5. ŠKÝVAROVÁ, S. *Fanoušci Sparty poničili stadion a vyhrožují fotbalistům* [online]. c6.11.2007, [cit.2007-12-6]. Dostupné z: < <http://fotbal.sport.cz/clanek/120334-fanousci-sparty-ponicili-stadion-a-vyhrozuji-fotbalistum.html> >.
6. ČTK *Smrt policisty: Itálie bude bez fotbalu* [online]. c2.2.2007, [cit.2007-11-7]. Dostupné z: < <http://aktualne.centrum.cz/sportplus/fotbal/zahranicni/clanek.phtml?id=347690> >.
7. LANGROVÁ, K. *Pasivní kouření také zabíjí* [online]. c8.6.2007, [cit.2007-11-7]. Dostupné z: < http://www.drogy.net/clanek/pasivni-koureni-take-zabiji_2007_06_08.html >.
8. ČESKÁ KOALICE PROTI TABÁKU *Jak škodí pasivní kouření* [online]. c2007, [cit.2007-11-6]. Dostupné z: < http://www.dokurte.cz/?stranka=pasivni_koureni&typ=sablony >.

9. NOVOTNÝ, J. a kol. *Ekonomika sportu*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0979-2.
10. HOUŠKA, J.; ZEMÁNEK, V. *Fotbal na prodej*. Praha: Nakladatelství EMINENT, 2003. ISBN 80-85876-24-8
11. ČÁSLAVOVÁ, E. *Management v tělesné výchově a sportu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Nakladatelství Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0050-1.
12. NAGYOVÁ, J. *Marketingová komunikace není pouze reklama*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství VOX, 1999. ISBN 80-86324-00-1

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Trestní zákon 343/2006 Sb.

Příloha č. 2: Anketa pro fanoušky a návštěvníky fotbalových zápasů

Příloha č. 3: Rozhovor s Lukášem Váňou, tiskovým mluvčím FC Slovan Liberec

Příloha č. 4: Rozhovor s Františkem Komňackým, trenérem FK Jablonec 97

V České republice se v souvislosti s nově přijatým trestním zákonem opět častěji hovoří mezi fanoušky, sociálními pracovníky i policisty o diváckém násilí, o legislativních a preventivních možnostech, ale i dopadu na celou českou fanouškovskou obec. Jedná se o zákon 343/2006 Sb. ze dne 29. května 2006, kterým se změnil trestní zákon č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky: Paragraf 202 odstavec 1 zní:

(1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí historickou nebo kulturní památku, hrob nebo jiné pietní místo anebo **hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání**, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny. Zákon nabyl účinnosti 1. října 2006. Důvodová zpráva k zákonu 343/2006 Sb. říká, že: „**především fotbalová utkání jsou nepřehlédnutelným bezpečnostním rizikem nejen pro účastníky utkání na stadionech, v halách, ale i v ulicích měst a obcí, kde se konají**. Nastává doba, kdy je potřeba přijmout přísná pravidla, která budou co nejvíce eliminovat projevy násilí, vulgarit a rasismu v hledištích i mimo ně. Je třeba, aby státní orgány a kluby měly nástroje, které jim umožní dostatečně rychle a efektivně zasáhnout. Předkladatelům novely trestního zákona § 202 nejde o vymáhání pořádku v souvislost se sportovními utkáními represemi, ale o preventivní opatření, kdy výše trestu potencionálního výtržníka od tohoto skutku odradí“.

1. Vyhovuje Vám částka, kterou musíte zaplatit za vstupenku na fotbalový zápas?
a) ANO b) SPÍŠE ANO c) SPÍŠE NE d) NE e) JE MI TO JEDNO

2. Kolik jste ochotni zaplatit za vstupenku na fotbalové utkání?
a) 30 – 60 Kč b) 60 – 90 Kč c) 90 – 120 Kč d) 120 – 150 Kč e) 150 a
výše

3. Jste spokojeni s prostředím na fotbalovém stadionu? (pohodlné sedačky,
pohozené odpadky, kryté tribuny...)
a) ANO b) SPÍŠE ANO c) SPÍŠE NE d) NE e) JE MI TO JEDNO

4. Kolikrát jste se setkali na českém fotbalovém stadionu s nějakou formou násilí?
a) 1 – 5 x b) 6 – 10 x c) 11 – 20 x d) více jak 20x e) nesetkal jsem se

5. Vadí Vám kouření na fotbalových stadionech?
a) ANO b) SPÍŠE ANO c) SPÍŠE NE d) NE e) JE MI TO JEDNO

6. Zakázali byste kouření na fotbalových stadionech?
a) ANO b) SPÍŠE ANO c) SPÍŠE NE d) NE e) JE MI TO JEDNO

7. Chodíte na fotbalový stadion s dětmi?
a) VELMI ČASTO b) VYJÍMEČNĚ c) NECHODÍM

8. Myslíte si, že mají na výsledek fotbalového utkání vliv lidé ze zákulisí českého
fotbalu?
a) ANO b) SPÍŠE ANO c) SPÍŠE NE d) NE e) JE MI TO JEDNO

9. Uveďte, prosím, pohlaví a věk.

Děkuji za spolupráci a přeji hezký sportovní zážitek! Martina Kozelková

Rozhovor s Lukášem Váňou, tiskovým mluvčím FC Slovanu Liberec

Kde vidíte největší problémy?

Tak těch faktorů je určitě více a mnoho z nich se odvíjí od peněz. U nás např. nepřipadá v úvahu, abychom prodejem reklamních předmětů nějakým způsobem naplnili rozpočet, jako ve Spartě a Slavii. U těchto týmů je neporovnatelně větší kupní síla. Ta hlavní skupina fanoušků, ti aktivní, těch na každý fotbal chodí skupina 3-4000 lidí a pak se k nim nabalují další – podle atraktivity soupeře, dle počasí, dle televizního programu, dle termínu. Pokud je domácí utkání v TV a není úplně ideální počasí, přijde 2500 lidí. Určitě je to i násilí, já bych nešel na stadion s malým dítětem. Jakožto kuřákovi mi kouření na fotbale nevadí, ale chápu, že to nekuřáky omezuje. Ale to opravdu asi není ten hlavní problém, ten hlavní faktor.

Další problém bych nenazýval korupcí, ale spíše pověstí fotbalu. Není to jenom korupce, spíše taková nevěrohodnost fotbalu. Spoustě lidí vadí simulování hráčů. Proč mám jít na fotbal, když mi tam fotbalista 3x spadne, jednou mu to rozhodčí sežere, zapíská penaltu a ovlivní tím zápas? Osobně si myslím, že je to malá věrohodnost fotbalu. Když jsme byli namočení v korupční aféře, tak ten rok poté návštěvnost klesla o 1500 – 2000 lidí v průměru, to je hrozně velké číslo. Ale jak říkám, ten hlavní problém je, jak je tady fotbal vnímám. 90% lidí teď ke konci ligy si myslí, že už se prodávají zápasy a to je strašný problém. Je to ten špatný obraz fotbalu. Když se podíváte na hokej, tam se ty spekulace taky občas vyrojí, ale ne v takové míře, jako ve fotbalu.

Korupce jako taková je těžko uchopitelná. Všechno je to na základě „jedna paní povídala“. Myslím si, že to aktuálně není o zkorumpovatelnosti rozhodčích, ale o jejich kvalitě. Když seká jednu chybu za druhou, tak to zápas ovlivní a diváky to štve. Primárně ho nemusí podezírat z toho, že je podplacený, ale vidí, že je špatný, že to nezvládá. Kouskuje hru, nemá to tempo, jako v anglickém fotbalu. Diváky také hodně ovlivňuje to, že mají možnost srovnávat. Když si zapnete TV a podíváte se na Ligu mistrů, na anglickou ligu a pak přijdete sem, máte pocit, že je to trochu jiný sport. Nehraje se tady tak kvalitní fotbal. Ani by nemusel být tolik kvalitní, ale ve větším tempu. Bylo by to o něčem jiném, lidi by to strhlo. V Anglii „horší hru“ nedovolí společnost, je to o mentalitě. Je to o tom, že Čech je vyčůranější. Angličan do toho půjde naplno. Tady to tak bohužel není.

Pak jsou tu marketingové prvky, jak diváka přitáhnout na stadion. To už je ale složité, když to nejde ruku v ruce s kvalitní hrou.

Reaguje komise rozhodčích na tuto situaci?

Ohledně rozhodčích: komise se určitě snaží, aby se zkvalitnili, ale je tady i ta minulost. Když se budete rozhodovat co se svoji kariérou - každý víkend budete chodit na fotbal, budete ho rozhodovat a při každém zápase na vás lidi budou křičet, budou vám nadávat. Jsou to spojené nádoby, nejde to přesně selektovat, kde je ten největší problém. Problém je v globálu.

Dále je to pověst fotbalu, určitě i marketingovou prací, myslím tím prodej fotbalu. Když se podíváme do Německa, do Anglie, tam se ligovému kolu věnuje 6 stránek v několika novinách před každým utkáním. U nás se tomu výrazněji věnuje pouze Deník Sport. Televize v zahraničí vysílají 5, 6 zápasů. Je to o tom, že tam je fotbal fenomén, tady fenomén není. Tady je liga pomalu vděčná, když si TV ty zápasy vezme a vysílá je. Pak zase bohužel nepřijde tolik diváků na stadion.

Je to i tím, že tady v Liberci je velká sportovní konkurence. Na jakýkoli sport si vzpomenete, ten hraje nejvyšší soutěž: hokej, basketbal, volejbal, florbal. Nabídka je pestrá a člověk si pak vybírá podle svého gusta.

Je pro českého fanouška vstupenka moc drahá?

V neposlední řadě to může být i o financích, ale vstupenka stojí 80 Kč, což je jedna z nejlevnějších v lize. I když se tu hrál super fotbal, přijely superkluby, nikdy cena vstupenky neulétla. Nejdražší byla na AC Milán, 600 Kč, ale to byl v té době nejlepší klub na světě a byl plný stadion. Takže ta cena tomu byla přiměřená. Když si vezmete vstupenky do O₂ Arény, to je pálka. Až se divím, že tam ti diváci za ty peníze jdou.

Jak jste se připravovali na násilí při pohárovém zápasu Sparta – Ostrava?

To bylo násilí, které se nás netýká. My se svými fanoušky pracujeme a myslím si, že s nimi pracujeme dobře. V roce 2003 jsme udělali tlustou čáru a rozmetali kotel. Skoro jednu sezonu jsme tu

měli ticho na stadionu, což je tedy hrozný, v tom se musí těm klukům hrát strašně. Podařilo se nám „vyštípát“ skinheady a další podivný a postupně se nám kotel začal naplňovat mladými, slušnými a poměrně i vzdělanými lidmi, kteří se o kotel starají, a jedinou jejich neřestí je to, že se rádi opijí a občas jsou sprostí na rozhodčího, jinak s nimi není problém. Nemáme problém s násilím. Ten nastává, když přijede tým, který má divoké fanoušky. Bohužel při tomto finále Poháru se tu sešly 2 takové kluby. Tomu se dá těžko předejít, když s těmi lidmi jejich klub nepracuje. Když kluby budou se svými fanoušky trpělivě pracovat, tak si myslím, že se to dá vyřešit. Pokud je to klub, kde je ten počet takových fanoušků velký, tak je to samozřejmě problém, ale věřím tomu, že Sparta i Ostrava má 90 % slušných fanoušků a bez 10 % grázlů by se obešli. Ale je to na nich, jak si to vyřeší a jak moc je v tomhle směru podpoří naši poslanci.

Je to i o nastavení zákonů. V tom bychom měli Anglii kopírovat. Když se najde jedinec, který tam dělá „nepořádek“, musí se 3 roky před zápasem hlásit na stanici, odsedět si tam zápas a pak odejít...

Slavie buduje stadion po anglickém vzoru a myslím, že je to dobře. My jsme tu měli vysoké mříže, vyložené klece, teď je tu ochranná síť, aby tam lidi nenaházeli pěstičky, ale i to by časem mělo jít pryč. Ochranu zajistí kamerový systém, který zajistí to, že dotyčného odhalíme a roky se sem nepodívá. Monitoring je tu poměrně obsáhlý, ani tu nemáme moc „mrtvých“ bodů, ale problém vidím v systému. Kamerový systém, o kterém se mluví, má být vyložený „na obličej“. Musí být schopen identifikovat. Pokud se u vstupní brány objeví obličej, který má shodné parametry s fotkou, která je spojená s dřívějším výtržníkem, neměl by se dostat dovnitř. Nevím, jak se to řeší softwarově a jak je to nákladné, ale určitě to jde. Takže my tu kamerový systém máme, ale není tak dokonalý, aby nám řekl: Tenhle tady nemá co dělat.

Jak se snažíte divákovi zajistit komfort? Co třeba rodiny s dětmi?

Hlediště je rozdělené podle sektorů. Vše je oddělené. Ze sektoru kotelníků tedy žádné nebezpečí nehrozí. Co se týká rodin s dětmi: my nechceme jít směrem, jako šla Sparta, která má rodinnou tribunu. Chceme, aby lidé pochopili, že bezpečno je u nás na jakémkoli místě. Máme tu i dětský koutek, ze kterého je výhled na fotbal. Děti si hrají, když mají chuť, tak se dívají. Je tam s nimi dozor. Já jsem to poznal na vlastní kůži, když jsem vzal dceru poprvé na fotbal, po 20 minutách se chtěla projít, pak zmrzlinu, prostě pořád něco. Fotbal ji za chvíli přestal bavit. Máme ho tu něco přes

rok. Plánujeme i další akce pro rodiny, aby si sem zvykli chodit a návštěva stadionu pro ně byla kulturní záležitostí.

Co říkáte na otázku kouření na stadionu?

Teoreticky by se tady kouřit nemělo, podle nějaké vyhlášky. Věřím, že některým lidem to vadí, když jim někdo kouří pod nos, ale není to důvod, proč by sem nepřišli. Zvláště v našich podmínkách, kdy je stadion zaplněn ze 2/3, tak je tu spousta místa na přesezení někam jinam. Mne osobně jednou někdo řekl, abych mu nehulil pod nos, a to vám můžu říct, že mě hanba fackovala :o)). Kouření obecně ale na návštěvnost mít vliv nebude. Věřím, že to některým zneprůjemňuje život, ale není to důvod, proč nepřejít na stadion.

Co ještě „brání“ fanouškovi přijít na zápas?

Velkým problémem jsou termíny zápasů. Je to dost složité, když máte jít na zápas v neděli ve 20.15. To je již dané televizí. Na druhou stranu jsou to atraktivní zápasy. Televize nám argumentuje: podívejte se, chodí vám sem hodně lidí. Oni už nechtějí slyšet to další. To, že kdyby to v TV nebylo, tak těch lidí přijde o 2000 více. Neděle 20.15 hod – doma jste kolem 23 hod, což je dost vražedný, když vstáváte do práce. Ted jsme hráli v Mostě, já přijel domů v 0.30. To je prostě příšerný. A pondělí 17.15 hod – kolik lidí to může stihnout? Když děláte do 16h nebo 16.30h, než vyzvednete děti, nakoupíte,... Kolikrát si stihnou doma jen zapnout tu televizi. Samozřejmě nám za to TV něco platí, ale ten produkt není tak lákavý, aby za to platila víc, takže naše argumentační hlasy jsou strašně slabé. Nejsme v takové pozici, abychom mohli říct, buď to bude v tenhle čas, nebo nic. Ty kluby peníze z televizních práv potřebují.

Nejzačarovanější kruh je ten, že hráči nehrají naplno, protože je k tomu nehecuje tribuna a naopak. Když tady bude narváno, bude to úplně něco jiného. Viděl jsem to, když jsme hráli někde, kde byl „plný dům“, fanoušci hráče hnali, motivace je velká, nikdo si nedovolí vypustit balon. Když je tu 3000 lidí a slyšíte každého důchodce, jak na vás pořvává: „Tys to zas kopnul“, tak se nedivím, že to i ty kluky otráví.

Jsou to spojené nádoby a jedno bez druhého se nedá vyřešit. Ani v Anglii nebudou hrát na 100%, když budou mít poloprázdný stadion.

Mají na výkon hráčů vliv nízké platy?

Nemyslím si, že je to ovlivněné penězi. Oni hrají za sebe, mají vidění toho, že se můžou dostat někam, kde se finančně zabezpečí na celý život, takže platová motivace tady určitě není problém. Neumím si představit, že jde hráč na hřiště a myslí na to, kolik vydělá. Když neodvádíte poctivou práci, tak to trenér pozná a příště už si nezahrajete. A když nehrajete, tak jsou peníze menší. Takže prostě ten hráč chce hrát.

Rozhovor s Františkem Komňackým, trenérem FK Jablonec 97

KORUPCE...

Dnes se všichni baví o korupci, ale ta je těžko uchopitelná, takže to slovo NEVĚROHODNÝ je asi správné. Já mam takový dojem, v porovnání se zahraničím, třeba tím Ruskem nebo Slovenskem, že nás fotbal je takový čistší. V porovnání se Slovenskem je tady fotbal celkově na lepší úrovni, co se týče vybavení, ale i kvalitativně atd. A v porovnání s Ruskem je tu ta důvěryhodnost mnohem větší. Naposledy jsme se s tím problémem setkali, myslím v Plzni, před 2 roky. Taková ta nedůvěryhodnost je podle mě spíš přetrvávající stav z minulosti a v současné době, jsem tu 8 měsíců, jsem se tady s ničím podobným nesetkal.

RUSKO...

Je tam hodně peněz a těch mocných lidí, kteří se chtějí dostat ještě výš je tam hodně. Jejich vztah je takový majetnický. Oni vědí, že peníze jsou všemocné a oni to nepřenášejí jen do byznysu, ale i do fotbalu. Když jsme byli namočení v Rusku do bojů o záchranu, tak mi šéf klubu řekl, že teď už to není otázkou tréninku, teď už je to jen otázka peněz. On teď ten klub zachrání, ne my na tom hřišti. A tu ligu se mu podařilo zachovat. Platy hráčů 2. ruské ligy jsou neporovnatelné s tím, co mají hráči tady. Je to opravdu země obrovských kontrastů. Je tam velmi silná vrstva lidí, kteří skoro nejsou schopni přežít do výplaty, a na druhé straně je tam tenká, ale poměrně početná skupina lidí, kteří se mají hodně nad poměry a zapalují si cigarety 100 dolarovkou.

KOURENÍ...

Dříve to bylo tak, že se kouřilo všude, kouřili trenéři, ale tam se to striktně zakázalo. Já jsem tomu byl rád, jako nekuřák a kdyby bylo po mém, tak to zakážu na celém stadionu, v tom bych s vámi souhlasil. Na druhou stranu je fotbal jakousi LIDOVOU ZÁBAVOU, je tam ten párek a pivo, je to volnější zábava než divadlo nebo kino, dávají průchod svým emocím, je to na velké rozloze, cele otevřené a kdyby ten kouř vadil hráčům na hřišti, to by byl problém. Tady v mém realizačním týmu je

snad jeden kuřák a v Rusku byl snad jeden, který nekouřil :o)). Tam je návyk na nikotin mnohem větší, kouří i o poločase a před zápasem a dodává jim to klid.

I my trenéři chceme, aby lidé na ten zápas přišli, hrajeme pro lidi, každý sport by měl být pro lidi. Každý by z toho měl mít nějaký zážitek. Hráči hrají úplně jinak, když je stadion plný. Jestliže je tam atmosféra, povzbuzování...než když je to takové komorní. Pak ani ty hráče ten fotbal tolik nebaví. Takže abychom udrželi tu návštěvnost, musí se fanoušek cítit uvolněně, někomu ta cigareta dodá energii, nebo ho zahřeje, každý říká něco jiného. A jestliže to tomu člověku pomůže, aby tam ty 2 hodiny příjemně prožil, tak by se jim to asi nemělo zakazovat. Více lidí by nepřišlo, protože by se kouření zakázalo, než by naopak přišlo lidí „nekuřáků“. Já tedy když se dívám na fotbal, nejčastěji tedy sedím na té lavičce, ale i jinde, když jdu na fotbal, tak jsem otrávený, když vedle mě sedí kuřák a pokud je to možné, tak odsud uteču, protože mě to ruší.

DALŠÍ FAKTORY...

Kromě těchto faktorů, je to podle mě, i trochu otázka výše vstupného. Tady je vstupné v porovnání se západem skoro směšné. Tam stojí lístek kolem 20 Euro, v ČR se to pohybuje mezi 70 – 120 Kč. Když to ale vezmete jako zábavu rodinného typu, když přijde rodina celá a připočtete k tomu nějaký ten párek a pivo, tak už je to jistý zásah do rozpočtu té rodiny. Tím spíš, že lístky si kupují lidé více z těch nižších vrstev. Ti bohatí chodí zadarmo :o)). Samozřejmě, ten, kdo má fotbal rád, těch 100 Kč najde. Ale řekl bych, tím, že se bude zlepšovat životní úroveň, tak bude chodit i více lidí.

Dnes je riskantnější brát na fotbal celou rodinu, děti, přítelkyni nebo manželku. Bohužel je to tak. Když jsem působil v Ostravě, tak jsem to viděl z blízka. Mezi těmi fanoušky – „ultras“ – těmi, kteří nejdou jen na fotbal, ale nějakým způsobem vydat energii, vybít se nebo se realizovat, třeba vydat i násilí. Ti tam samozřejmě jsou. Často čekají na sebemenší záminku a jsou velmi náchylní k samotnému násilí. A vy můžete sedět někde poblíž nebo u vchodu a už je to nebezpečné. Tihle lidé jsou těžko uchopitelní a spíš je to záležitost pro psychiatra tahle davová psychóza. Takže to nebezpečí, že se může mé ženě nebo přítelkyni něco přihodit je poměrně velká. Podobné je to s dětmi, navíc pochytí jenom ty negativní věci, vidí „legitimní“ násilí, nadávky apod. A ti fanoušci, kteří opravdu přišli jen na fotbal, pobavit se, tak ty to ruší.

Jsou mezi nimi i fanatičtí lidé, s těmi jsem se v Ostravě také setkal. Mluvil jsem i s tím, co hodil do vlaku před lety kámen a poznamenal tak jednu ženu na celý život. Byl pak pod dohledem, tak

chodil různě v převlečení, aby se na stadion dostal, protože měl fotbal opravdu rád. Řekl bych, že bezpečnost je otázka výchovy a zejména času, protože ty represivní kroky, které může klub, policie nebo někdo další uplatnit, jsou poměrně měkké a řekl bych, že to není dostatečně zvládnuté. Legislativa a možná i ty zásahy nejsou vždycky dobře vyhodnoceny. Ted naposledy na zápase Sparta – Slavie. Tam to bylo přímo kontraproduktivní. Na internetovém fóru fanoušků se z 90 % shodli na tom, že to vyprovokovala policie.

Když se podíváme do Německa, tam to souvisí i s jejich kulturou. Nebo Anglie, ti si také prošli peklem. Ale dnes ty zápasy jsou jako divadelní představení. Neskutečná atmosféra a navíc vůbec nejsou odděleni od hřiště, lidé jsou vtaženi do hry a jednou za čas vyběhne na trávník exhibicionista, ale ten už se na fotbal v životě nedostane. Řekl bych, že tam nejsou o krok dál, ale o 10 kroků.

TRESTY...

Prosedět zápas na stanici, to je možná větší trest pro toho fanouška než cokoli jiného. Má fotbal rád, prožívá ho, je to pro něj daleko horší, než pokuta nebo nucené práce.

NA CO ČEKÁ ČR...

Podle mě tady chybí vůle to vůbec nějak řešit, tady se spoléhá na to, že to vždycky nějak dopadne. Dokud se nestane opravdu velký průšvih. My všichni víme, že to tu je, ale pálit si s tím prsty nikdo nechce. To necháme na někom jiném. Dokud se nestane průšvih, dokud se někdo nepropíchne nebo něco s někým nepadne a nebude 5 mrtvých, tak se nestane nic. A to je samozřejmě chyba.

EDEN...

Myslím si, že Slávisté samotní to zvládnou, ale až tam přijede třeba Baník, bude se hrát o titul a nebude tam něco takového, jako na ostatních stadionech, tak ti to vezmou útokem.

Mám taky dojem, když jsem byl na fotbale v Anglii, že tamní lidé mají k fotbalu jakousi úctu. I k policistům a lidem, kteří mají tu ochranu na starosti. Tady v Čechách úctu k policistovi nebo vojákovi nevidíme. To tady prostě není. Postavení strážce pořádku je v zahraničí na jiné úrovni.

POLICIE...

U nás nemáme k polici takovou důvěru. Kolikrát si ani nepřipouštíme, že je to složka, kterou si sami platíme a která by nás měla chránit, protože to tak nevypadá. Má to určitý vliv v minulosti, resp. v komunismu, kdy se lidé navzájem udávali, létaly zbytečné pokuty apod.

Dnes se ve složkách policie objevují takoví lidé, kteří by sami potřebovali být pod ochranou. Pracují v ní muži, kteří jen chtějí chodit s obuškem, nebo s pistolí, nebo si do někoho bouchnout. Na stadionu se pak přímo těší na ten zásah, že někoho udeří. Výběru policistů by měl předcházet tvrdší výběr, přísnější kritéria, psychologické testy apod., ale protože jich je tak málo, může jít k policii téměř každý. A to je špatně. A jestliže mluvíme u fotbalu o jakési „tušené“ korupci, tak u policie každou chvíli někoho vyhazují, protože se nechal podplatit, někoho podplatil nebo něco ukradl.

Oni když udělají na stadionu ty kordony: já to nemám rád. To do fotbalu to vůbec nepatří, to je rudý šátek na toho býka v podobě fandů. Oni se někdy už ani nesoustředí na fotbal, hází po nich lahve, nemají z toho strach, chrání je anonymita davu a provokují. Kdyby tam ti policisté nebyli, kolikrát by to bylo lépe. Ministr Langer teď někdy říkal, že je všechno dané, že policie už zasahovat nebude, že je to záležitost klubů. Tak uvidíme...

SOUD NA STADIONU...

Teď se chystá na Spartu novinka, protože přijede Baník. Soud s výtržníky proběhne přímo na stadionu. Já to vidím takhle: těch lidí, kteří tam opravdu jdou s tím, že tam něco vyvedou, těch není ani 1 %, to je jedno promile. Já jsem v Baníku byl s kotlem často v kontaktu, přímo s šéfy těch kotelníků a to jsou naprosto normální lidé bez agrese. To jsou lidi, kteří naopak ten fotbal hrozně milují a po nocích vymýšlí transparenty a různé choreografie. Jsou to teda lidé, řekl bych, od rány, to

ano. Jsou schopni nějakých sprostěren, když se jim něco nelíbí, ale je potřeba eliminovat tu skupinu, která dělá výtržnosti. Od Ultras se distancuji, oni nechtějí nic vyvádět, oni se přišli bavit. A ti, kteří si přišli vybít tu energii, zneužívají té anonymity v davu.

Do jisté míry by si to mohli tihle fanoušci vyřešit sami, vyloučit toho výtržníka z party a vydat ho klubu, který by ho potrestal třeba i zákazem vstupu na zápasy. Jako je to v té Anglii. V tomhle by mohli klubům ještě více pomoci. Prostě ho už mezi sebe nepustit. Ale je to komplikované, bývají to známí nebo kamarádi a to je pak těžší.

ANGLIE...

Na tohle Anglie zareagovala kamerovým systémem „na obličej“. A to je ono. Možná byli před 20 lety v podobném stadiu jako my dneska. Kdy se to tam mlelo a dokonce jim zakázali hrát evropskou soutěž. Fandovství a sounáležitost je tam něco víc než tady.

Permanentka se dědí z otce na syna. Na tomhle místě seděl můj děda, teď tu sedím já a bude tu sedět i můj vnuk. Je to povznesené někam výš. Fanoušci chrání čest svého klubu na ulici před zápasem, řekl bych, i vlastním tělem. V Jablonci chodí na zápas takových 100 lidí, kteří opravdu touží vidět fotbal, vidět svůj klub a 2 900, když počítám návštěvu 3000 lidí, přijde, protože má zrovna čas, doma ho to nebaví, šťve ho žena, jde s kamarády a tak. V Anglii je sounáležitost a láska ke klubu daleko hlubší a ryzejší. Oni si ani nedovolí klubu ublížit tím, že by něco hodili na trávník. To naopak, kdyby seděl vedle fanouška výtržník, který by hodil na plochu třeba světlici, tak by ho sám odvedl na stanici. Je tam ale dál i ta technika. Kamery jsou schopné rozpoznat, kdo ten dělobuch hodil, během několika minut přijde policista, vytáhne ho a čeká ho soud.

Je to samozřejmě i o penězích. Kamerový systém tady a v Anglii stojí stejné peníze. Ale třeba v Jablonci to bude 1/30 rozpočtu a v např. v Liverpoolu 1/300 rozpočtu. Peníze, které vtékají do fotbalu tady a v zahraničí, jsou neporovnatelně jiné. Souvisí to i s postavením fotbalu na společenském žebříčku: jestliže tady slyšíte jen podvodníci, zkorumpovaní, polehávají, simulanti ...takhle fotbal vnímá český člověk, který mu možná ani moc nerozumí, ale je mu to jasné. Ten si řekne, tam se perou černý prachy apod. A fotbalista je pro něj ten, co se tam válí, simuluje a nic neumí. Kdežto v Itálii, ve Španělsku nebo v Anglii je fotbalista ve společenském žebříčku hodně vysoko. I finančně je výborně ohodnocen. Jakmile bude stoupat vážnost fotbalu jako takového, samotných hráčů, bude

důvěryhodnější, přijde i na stadion více lidí. S tím se my potýkáme pořád. A je to jeden důvod za druhým.

OD ČEHO SE ODRAZIT...

Pro nás pro trenéry je to o tom, aby hráči hráli dobře. Když je dobrý fotbal, lidé přijdou. To je prvotní, na čem je potřeba stavět. Nebude potřeba mít 20 stánků s pivem a kupovat si suvenýry. Ti lidé přijdou především na dobrý fotbal, budou se při něm kochat a bude jim dobře. To je pro ně odměna za to, že přišli. Zažil jsem to třeba v Ostravě, tam byl najednou takový boom fotbalu, Baník hrál většinou tak to 5. místo a najednou jsme začali vyhrávat, byli jsme první...dříve chodilo max. 6000 lidí a najednou bylo vyprodáno. My jsme třeba odehráli zápas a na druhý den už stála 200 m dlouhá fronta na lístky na další domácí zápas. A největší dárek pro tatínka nebo pro dědečka byl, když mu někdo koupil lístek na zápas. A přitom Bazaly, pokud jde o zařízení a materiální vybavení, to je velmi průměrné, je to už starší stadion, někde se i propadá.

Je to ale i otázka např. Brna, ten region na to musí být dostatečně silný, aby ty fanoušky vyprodukoval. V Jablonci by taky přišlo 6 – 7000 fanoušků, ale už ne 20 000. Je tu kolem Liberec, Boleslav, je toho víc. Ale když se bavíme o tom, co by mohlo fotbalu pomoci, tak je to především KVALITA HRÝ. To fanoušek oželí i to, že mu někdo kouří pod nos, nebo že se nedostane na pivo, nebo že na něj čeká 10 minut. Když vidí dobrý fotbal, a že se vyhrává. Ještě je potřeba ty fandky trochu rozlišit. Ten pravý fanoušek nechodí na fotbal jako takový, on chodí na vítězství, on chce vidět soupeře na lopatkách, chce vidět trenéra soupeře, jak se drží za hlavu. Všechny zápasy v sezoně také nebyly ideální, ale když se vyhrálo, lidé byli spokojení.

Zažil jsem to i v Ružomberku. Když jsem přišel, tak chodilo 1000 lidí, skoro nikdo, a pak se to zvedlo, byli jsme mistři a bylo plno. Když se mužstvu nedaří, je hodně těžké diváka do ochozů dostat. Třeba v Ostravě za každého diváka nad 5000 dostávali hráči ještě 10 Kč. Byla to taková pobídka, aby hráli ještě lépe a lidi chodili. A když lidi chodili, hrálo se dobře.

Další věc je podle mě PROSTŘEDÍ NA STADIONECH. I když ten fotbal není třeba ideální, je dobré sedět na pěkném místě, zastřešeném apod. Když je pěkný trávník, není to nikde vydupané, nestojí nikde voda. Když u vchodu a východu jde vše rychle, bezpečně, když to „odsejpá“. Je tam spousta stánků... Na to už na západě myslí, než stadion postaví, když ho navrhuji – aby měl fanoušek pohodlí. Dá si v klidu pívko, nemusí dlouho čekat nebo i ten párek a to nemluvím o WC. Je potřeba

mít příjemný pocit. Taky je to otázka peněz, když mluvíme např. o vyhřívaných stadionech, kdy odpadnou problémy na začátku jara s trávnickem plným ledu a sněhu. Ten fotbal je pak úplně jiný, mně to pak spíš připomíná Silvestr, hrát na sněhu. Jen tam chybí ty rachejtle :o)). Trpí tím kvalita hry a trpí i fanoušci. Také osvětlení. Večer za umělého světla si připadám jako na divadle. Je to něco jiného, je to takové slavnostnější, můžete navíc hrát večer, divák nemusí spěchat z práce, je to pro něj pohodlnější a je krásně všechno vidět. To jsou všechno věci, které přicházejí s časem, vše se zlepšuje. Před 15 lety nebyl žádný vyhřívaný stadion, dneska jich je snad 10, jde to sice poměrně pomalu, ale kupředu to jde :o)).

HOKEJ JAKO KONKURENCE...

Já si myslím, že v hokeji jsou ty stejné nepřístojnosti, pokud jde o korupci, domlouvání výsledků, sázení atak. Ale není to slyšet, protože hokej jako sport je relativně úspěšný. Samozřejmě už nikdo nebere, že to hraje 20 lidí a na 3 světadílech vůbec nevědí, co to je, ale u nás má ohromnou tradici, něco jsme v něm dokázali, naši hráči se prosazují v té nejlepší soutěži. A tím, že naši hráči patří do celosvětové špičky, hokej dost vydělává. Když se tady půjdete odpoledne podívat na Jablonec a pak si večer zapnete Manchester United – Liverpool, tak jste jako na jiné planetě. To ani nejde srovnat. Ti nejlepší hráči budou vždycky chodit do těch nejlepších soutěží. A tu my v Česku nemáme. Chodí se za penězi. Takže, až se dostane fotbal na úroveň hokeje, nebude vydáván za takovou žumpu. Ale jestli se tam dostane... Hokej má obecně lepší výsledky, každý rok se můžeme dívat, jak naši hrají o mistra nebo o medaile. To je o národní hrdosti, o jakémsi patriotismu.

To ve fotbale není, a když, tak jednou za čas. Když fanoušci vidí, že naše kluby vypadnou v poháru jednou s Azerbajdžánci a jednou s Maďary, tak to přináší spíše skepsi. I když řekneme, teď ve prospěch fotbalu hraje vystupování národního družstva. Takových 12 let, od ME v Anglii 1996, se stále drží v první desítce mezi národními kluby. Nejenže jsme téměř na každém mistrovství, ale navíc tam nehrajeme žádnou podřadnou úlohu. Takže národní mužstvo má v očích veřejnosti jiné postavení.

Já nemám obecně hokejisty rád, protože nám berou peníze :o)). Na druhou stranu musím přiznat a uznat, že hokej má lepší výsledky. Ve fotbale si dnes nemůže být nikdo jistý, že soupeře porazí. Hokej umí dobře takových 7 zemí a je jaksí jednodušší v něm vyniknout mezi těmi 20 zeměmi. Fotbal je dnes neskutečně vyrovnaný. A hlavně na ME, kde není už téměř žádný outsider. Je to

mnohem těžší než na MS, kde je větší šance dostat se ze skupiny. Tedy pokud vám los přeje a dostanete třeba nějaké Araby nebo někoho podobného.

Ted' mám proto obavy, abychom na ME ze skupiny postoupili, protože to by byl pro fotbal problém. Tam si fotbal řekne o tu další přízeň nebo naopak. Naši jsou podobní jako Slováci. Když jsem tam trénoval a vyhrálo se, tak byla ohromná euforie, takové to: my všechny porazíme! A pak dostanou 5 gólů a říkají: my nic neumíme. Takové ode zdi ke zdi. A to je pro nás také charakteristické. Buď ohromná euforie, hrdost a sebevědomí, anebo propadák. Kdyby se to na šampionátu nepovedlo, tak by se dostal ještě do větších potíží, než je teď. A pro nás, jako pro ligové kluby, je to o sponzorech. Když budou vidět, že lidé chodí, že se můžou prezentovat v TV, pak jsou ochotní do toho nějaké peníze dát.

NEJLEPŠÍ LÉK...

Chce to jenom jednu věc. Vyhrávat. Když se vyhrává, lidi chodí. Pro mužstvo, jako je třeba Liberec, je zviditelnění na mezinárodní scéně hodně důležité. Ted' jsou ve finále Poháru ČMFS, mají zajištěnou účast v Poháru UEFA a přinese to jen další pozitiva. Je to taková nadstavba. Máte možnost sem přivést špičkové kluby. Hrál tu AC Milán, to byl toho času nejlepší klub na světě. A normální člověk ho nikdy naživo neuvidí a oni s ním hráli vyrovnaný zápas. To je pro fanouška něco téměř neuvěřitelného a neskutečně to zvyšuje image toho klubu. A na takovou zábavu lidé rádi přijdou.

Dnes se musí klub umět i samofinancovat. Šéf vám do toho nebude lít každý rok 80 mil. jen tak. Tady žijeme z prodeje hráčů. Peníze také přináší Liga mistrů. To se u nás týká dvou klubů, ale dostat se tam, je snem nějakých pěti, šesti českých týmů: Sparta, Slavie, Liberec, Teplice, Brno, Ostrava. To jsou kluby, které mají tradici a vybudované zázemí, tam je to probojování do LM o image, ale i o té návštěvnosti. Čím víc může klub nabídnout zajímavých hráčů nebo mužstev, které budou na jeho hřišti hrát, tím se zvyšuje jeho prestiž. Na co lidi chodí? Když přijede rockový zpěvák, přijdou na něj lidi ze široka daleka. Jakmile je u nás hráč typu Ševčenko nebo Inzaghi, tak si každý řekne, tam musím být. A jsou ochotni za lístek dát i větší peníze.

JAK ZVÝŠIT KVALITU HRÁČŮ...

Tady je malinko rozpor. My bychom si přáli, abychom s tím mužstvem mohli pracovat dlouhodobě, aby v něm bylo co nejméně změn a drželo se své koncepce v ne příliš změněné podobě. Aby nejlepší hráči neodcházel, ale naopak, abyste si mohl ještě přivést hráče, který vám v té koncepci chybí. Tak to v zahraničí normálně chodí, ale bohužel ne u nás. A to je věc, na kterou my tady všichni dojíždíme. Protože když už to mužstvo jde nahoru, tak vám do něho sáhnou. Budou tu dva nadprůměrní hráči a po sezoně už budou pryč. Když ho nekoupí Sparta nebo Slavie, tak někdo z venku. A nabídne-li vám někdo za hráče 20 mil korun, tak by byl prezident klubu blázen, kdyby to odmítl. Tady každý hráč, který alespoň trochu vyčnívá a je o něj zájem, tak během 1 roku odchází. Já si ale myslím, že pro 15letého kluka jít takhle někam do světa je dost brzo. Samozřejmě by to šlo říct ne, ale v tom případě vy musíte vědět, že do toho mužstva budete dávat 50 mil ročně a nic se vám nevrátí. A kdo je dneska ochotný vám dát 50 mil na fotbal?

To je prostě velký problém a z tohoto důvodu jsou ty naše družstva stále jen „nakročena“ do velkého fotbalu. My jsme s Baníkem vyhráli ligu, ale okamžitě odešel brankář Laštůvka na Ukrajinu, Heinz do Německa, Matušovič a Pospěch do Sparty, Bolf do Francie. Celý tým se vám rozuteče, někdo třeba už skončí (Látal). Já jsem přesvědčený o tom, že náš fotbal má stále dost talentů. A oni to sami dokazují na té nejvyšší úrovni.

A i po té trenérské stránce je to v pořádku, i když nedostávají příležitost v těch nejlepších mužstvech. Fotbalová teorie i uplatňování nejnovějších poznatků do praxe fungují. To, že se neprosazujeme na západ od hranic, je do značné míry dané jazykovými problémy. Já neznám nikoho ze své generace, kdo by uměl tak dobře anglicky nebo německy, aby mohl jít ven. A bez toho, že byste tím jazykem vládli dokonale, je to pak hodně těžké. U mnoha z nich je trenérská filosofie založena na komunikaci, slově a vysvětlení a to dělat přes tlumočníka je problematické. Člověk by byl rád, kdyby naši trenéři trénovali nejlepší světová nebo evropská mužstva, ale tohle je spíš úkol pro tu mladší generaci trenérů, protože dnes mají tolik možností k získávání poznatků, jak z televize, internetu, stáží nebo kurzů. To vše je zárukou toho, že se v dohledné době na odpovídající úroveň dostanou.

S ruštinou neprorazíte ani v Polsku, ani v Maďarsku :o)).